

connect • care • support | paros

THE BULLETIN
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
FRIENDS OF PAROS
AMIS DE PAROS

12

WINTER 2016 -17

// Sustainable Tourism / Αειφόρος τουρισμός

// The youth entrepreneurship / Νεανική επιχειρηματικότητα

// Archaeological heritage / Αρχαιολογική κληρονομιά

// Gastronomy / Γαστρονομία

connect • care • support | paros

THE BULLETIN
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
FRIENDS OF PAROS
AMIS DE PAROS

12

WINTER 2016 -17

// Sustainable Tourism / Αειφόρος τουρισμός

// The youth entrepreneurship / Νεανική επιχειρηματικότητα

// Archaeological heritage / Αρχαιολογική κληρονομιά

// Gastronomy / Γαστρονομία

connect • care • support | paros

THE BULLETIN
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
FRIENDS OF PAROS
AMIS DE PAROS

12

WINTER 2016 -17

// Sustainable Tourism / Αειφόρος τουρισμός

// The youth entrepreneurship / Νεανική επιχειρηματικότητα

// Archaeological heritage / Αρχαιολογική κληρονομιά

// Gastronomy / Γαστρονομία

Founding Members

Vlassis Sfyroeras
Georges Vlandas
Stelios Christopoulos
Costas Passos
Georges Papageorgiou
Georges Papanicolaou
Monique Mailloux
Ilias Papadimitrakopoulos
Sotiris Marinopoulos
Katerina Theocharidou
Fotis Tsounakis

Honorary member:
Maria Tripolitsiotou - Tsounaki

**Board of Directors
of the «Friends of Paros»**

Georges Vlandas
President of the «Friends of Paros»
Association, Editor of the Bulletin newspaper
Tassos Zacharas
Secretary General

of the «Friends of Paros» Association
Zoe Siakantari
Treasurer

Marouso Boura
Vice President in charge of General Affairs
Anna Aspropoulou
Vice President, particularly in charge of
relations with associations

Georges Pitas
Vice-President, particularly in charge of the
«Cycladic Gastronomy» dossier
Merina Matthaïopoulou
In charge of the «Friends of Paros»
communication and Bulletin newspaper

Elli Sfyroera
In charge of the Association's
Environmental dossiers and programmes
as well as responsible for the relations with
Paros Youth associations, editorial board of «Friends of
Paros» Bulletin newspaper

Nicolas Stephanou
In charge of the «Observatory of the
environment» of Paros
Stathis Dalamangas
In charge of the «Friends of Paros»
Facebook group

Anna Kagani
In charge of General Affairs
George Papanicolaou
In charge of relations with Paros medical
associations as well as with the press

George Papageorgiou
In charge of the Association's relations with the
artistic world of Paros
Vlassis Sfyroeras
Honorary Chairman

BULLETIN NEWSPAPER
Editor: Georges Vlandas
Editorial Board:
Merina Matthaïopoulou
Elli Sfyroera
Art Direction: MMK design team

**Mieux faire connaître le passé antique de Paros
et ses riches vestiges**

Du 7ème au 5ème siècle Paros était une place importante de le monde hellénique grâce à son grand port naturel-réputé très sûr-et à son fameux marbre que les artistes s'arrachaient. Parikia était une grande ville prospère de 3-4 mille habitants entourée d'une muraille dont les limites allaient bien au delà de l'actuel périphérique.

De cette époque il reste aujourd'hui beaucoup de vestiges que les fouilles des archéologues ont mis au jour depuis un siècle et qu'ils continuent aujourd'hui encore à découvrir. Le musée archéologique de Paros possède une collection de statues, d'amphores et d'objets rares d'une grande beauté et plusieurs pièces fabriquées par les artisans de Paros se trouvent dans des musées du monde entier (Louvre, ...).

Une promenade aujourd'hui à Parikia et à ses environs nous renvoie quelques images de son riche passé. Ainsi, derrière l'église d'Ekatontapiliani on passe à coté de sarcophages en marbre posés à terre devant l'entrée du musée, au port on aperçoit l'ancien cimetière, plus loin des indications nous informent de la présence d'un atelier de marbre ou de céramique et ainsi de suite.

Mais force est de constater que la majorité des visiteurs connaît peu -ou même pas du tout- le passé glorieux de l'île et ses riches vestiges anciens. Les moyens limités dont disposent les pouvoirs publics (services d'archéologie, Mairie, Région) ne permettent pas ni d'aider les archéologues à entamer des nouveaux travaux, ni, surtout, de mettre en valeur les monuments et vestiges déjà découverts.

Nous pensons que le riche passé ancien de Paros mérite d'être mieux dévoilé et surtout mieux expliqué à ceux qui sont intéressés. Parfois il suffirait d'un petit coup de pouce pour susciter l'intérêt du visiteur: ici un meilleur éclairage, là une explication plus fournie, plus loin une présentation plus attrayante. Il manque aussi une offre de la part des bureaux touristiques pour promouvoir les monuments anciens en proposant des visites guidées.

Les Amis de Paros ont essayé dans le passé de mieux faire connaître le passé de Paros antique avec des nombreuses actions: édition d'une brochure d'informations, organisation de conférences, soutien à l'édition de livres, visites guidées par les archéologues, etc. Mais il est possible de faire plus. Il est même nécessaire de faire plus si notre action doit se focaliser à la promotion d'un tourisme de qualité.

Dans son article dans ce numéro l'archéologue Yannis Kouragios propose une série d'actions pour mettre en valeur les vestiges de Paros. Les Amis de Paros sont décidés d'agir dans ce sens en menant une série d'actions pour aider les services d'archéologie et promouvoir les vestiges de Paros.

Nous vous informerons des actions entreprises.

PS: Dans son numéro d'avril-mai 2016 la revue internationale «Archaeology» consacre sa couverture et plusieurs articles à Despotiko. N'oublions pas que c'est grâce en particulier aux dons d'importants mécènes que les fouilles à Despotiko et les travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons. travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons.

Georges Vlandas
Président

Tassos Zacharas
Secrétaire général

**Raise awareness about the archaic past of Paros
and its rich remains**

Raise awareness about the ancient past of Paros and its rich remains

From the 7th to 5th century Paros was an important place of the Greek civilization with its large natural and highly secure harbour and its famous white marble. Parikia was a thriving city of 3-4 thousand inhabitants surrounded by a wall whose limits went far beyond the current peripheral road.

From that time much remains today that archaeological excavations have uncovered since a century and still continue to discover. The archaeological museum of Paros has a collection of statues, amphoras and rare objects of great beauty and many pieces made by artisans of Paros are in famous Museums around the world.

A walk today in Parikia and its surroundings give us some images of its rich past. Thus, behind the church of Ekatontapiliani we pass next to marble sarcophagi placed on the ground at the entrance of the museum, at the port we can see the old cemetery, further indications inform us of the presence of a marble or ceramic workshop and so on.

But it is clear that the majority of visitors know little-or not even at all- from the glorious past of the island and its rich ancient remains. The limited resources available from the Greek state (Archaeological Services, Town Hall, Region) do not allow the archaeologists to begin new work, nor, above all, to enhance the awareness of the public to the existing monuments and vestiges.

We believe the Paros ancient past deserves to be better revealed and especially better explained to those who are interested. Sometimes it only needs a little push to interest the visitor: here better lighting, there more explanations, beyond a more attractive presentation. It also lacks an offer from the tourist offices to promote the ancient monuments by offering regular guided tours.

The Friends of Paros have tried in the past to raise awareness of the archaic past of Paros with many actions: publishing a booklet of information, organization of conferences on the island archaic past, support for editing books, guided visits by specialists, etc. But it is possible to do more. It is even necessary to do more if our efforts must focus on promoting quality tourism.

In his article the archaeologist Yannis Kouragios proposes a series of actions to enhance the vestiges of Paros. The Friends of Paros have decided to act in this direction by conducting a series of actions to help the archaeological services and the promotion of the vestiges of Paros.

During the coming winter we will notify our actions and we hope that many of you will respond favourably.

PS: In its issue of April-May 2016 the international journal «Archaeology» devotes its cover and several articles to Despotiko. We shouldn't forget that it is thanks in particular to some important sponsors that Despotiko excavations took place and restoration work is on-going. Our ambition is to emulate their example. By raising all lovers of Paros we are confident that we will succeed.

Georges Vlandas
President

Tassos Zacharas
Secretary General

info //**JOIN THE FoP:**

Send your e-mail to the Secretary of FoP at
friendsofparos@gmail.com or filoitisprou@gmail.com
and your joining fee of €50 (concessions €20) to Alpha Bank,
IBAN GR84 01406250625002101091262 / BIC CRBAGRAA

Γιώργος Βλαντάς τηλ. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543
Georges Vlandas tel. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543

www.friendsofparos.com

join us on facebook
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
LES AMIS DE PAROS
THE FRIENDS OF PAROS

**Δράσεις για την
ανάδειξη των
αρχαίων μνημείων
της Πάρου**

Από τον 7ο έως τον 5ο αιώνα η Πάρος ήταν ένα σημαντικό μέρος του Ελληνικού πολιτισμού. Σήμερα παραμένουν πολλά ευρήματα και το μουσείο της Πάρου έχει μια συλλογή από αγάλματα, αμφορείς και σπάνια αντικείμενα μεγάλης ομορφιάς. Αλλά δυστυχώς η πλειοψηφία των επισκεπτών του νησιού δεν γνωρίζουν αρκετά, ή ακόμη αγνοούν, το ένδοξο παρελθόν της Πάρου και τα πλούσια αρχαία μνημεία της.

Οι Φίλοι της Πάρου έχουν ενεργοποιηθεί στο παρελθόν για την ευαισθητοποίηση των επισκεπτών σχετικά με το αρχαίο παρελθόν της Πάρου με πολλές δράσεις. Αλλά είναι εφικτό να γίνουν περισσότερα. Στο άρθρο του του αυτού τεύχους ο αρχαιολόγος Γιάννος Κουράγιος προτείνει μια σειρά δράσεων για την ανάδειξη των αρχαίων της Πάρου. Οι Φίλοι της Πάρου είναι αποφασισμένοι να ενεργοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση για την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της Πάρου.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα που έρχεται θα σας ενημερώσουμε με τις δράσεις μας και ελπίζουμε ότι θα είσαστε πολλοί που θα ανταποκριθείτε θετικά.

Γιώργος Βλαντάς
Τάσος Ζαχαράς

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουν ο άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιαν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

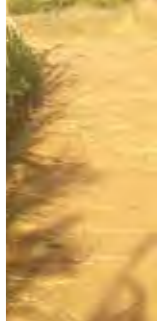
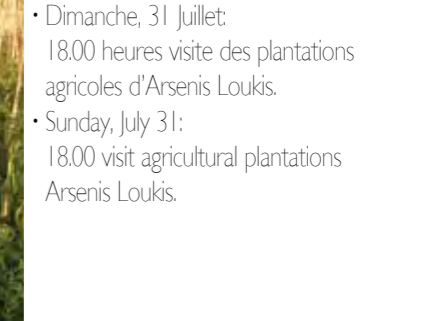
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευσηνωσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de bière et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the "Paros Microbrewery" in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάριζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

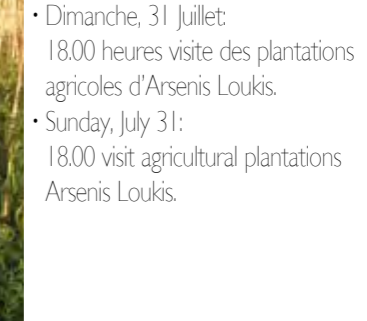
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευσηνωσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the "Paros Microbrewery" in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο

Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες στελειώτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάνγκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύπο συναισθηματικό με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό. Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία του 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχή τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο χτίζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros. Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parikia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie.

Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφετή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπετής, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτος, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

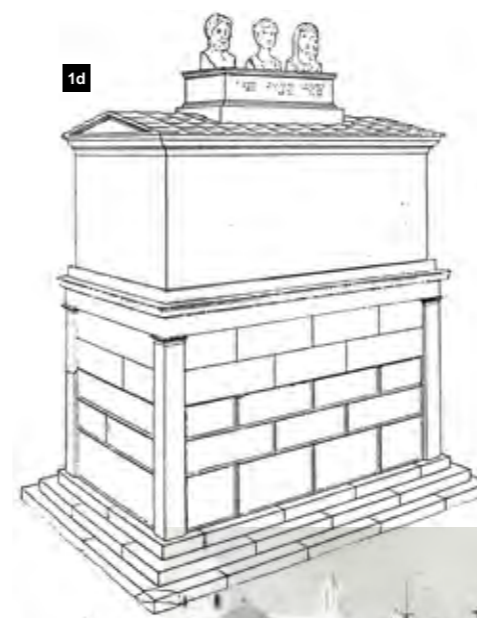
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία κατακτώνται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρίνες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφραξης, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφραξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού:

Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

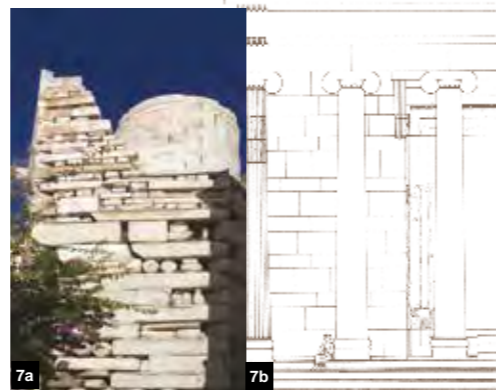
Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα λειτουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

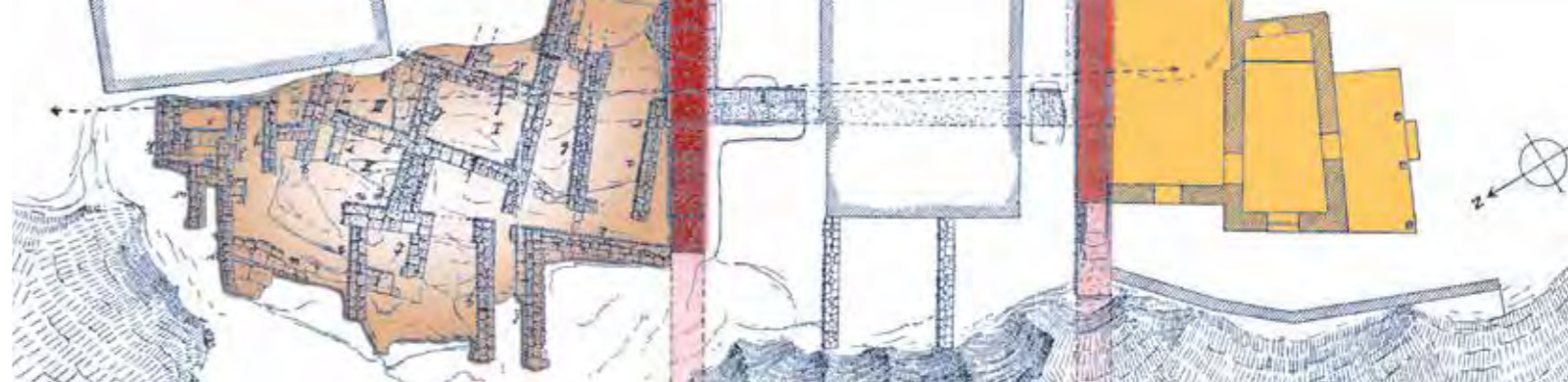
Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες):

Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου):

Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσει ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu. Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia. Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askliopon sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème – 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puis. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) – Temple Asklipiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklipios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Coline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφηρεμισμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επιτυχείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

Η παρουσιαζόμενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσες, ταρτάρ, καρπάσιο και σουσί, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν χομπίστας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κατά αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και όχι τη γευστική μάζ έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβγαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ.

Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπίσθουμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει: “Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που ανασπύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστήριζαν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους. Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική: Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες ?) «Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας». Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Mattarella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μιά ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μιά νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres “delicatessen” venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

“La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire”, a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure.”

“Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ...”, déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ...”

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

“Adopter les producteurs” a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : “Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous.”

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Mattarella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνιοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλοουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάχτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας. Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιζε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitrakopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορείτε κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α. Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περὺγια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μώλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pissos Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrysi Akti et à Chrysi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrysi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμπημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπύρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαιύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες στελειώτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάγκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύπο συναισθηματικό με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων

αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχή τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο χτίζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parikia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie.

Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπέτης, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτος, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

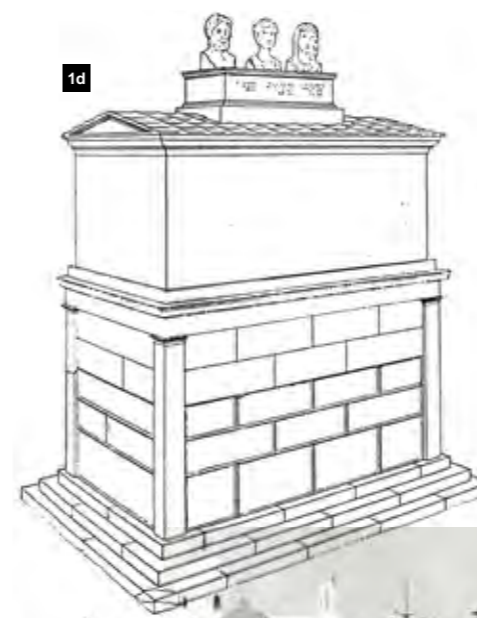
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία καταχώνονται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

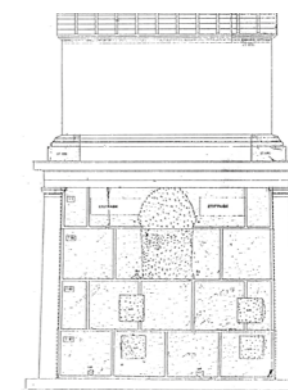
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφράξης, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

5

Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

7a

7b

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσι ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu. Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia. Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askliopion sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème - 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puits. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) - Temple Askliopion: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklipios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Coline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του. Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;» Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές. Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο. Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον. Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες. Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου). Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σούσι, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπίστας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μιάς έχει καταβαραθρώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχθηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίχθηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμή της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση.

Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του με νούμερα όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ.

Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

George Pittas // gastronomy

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει:

“Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίζουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους. Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική:

Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες ?)
«Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας».

Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα. Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

photos by George Pittas

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique : «Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous." Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses. Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνιοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλοουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάχτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλώνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μάλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrissi Akti et à Chrissi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrissi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγώνες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur à la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπύρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

MORAITIS
WINERY

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαιύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Founding Members

Vlassis Sfyroeras
Georges Vlandas
Stelios Christopoulos
Costas Passos
Georges Papageorgiou
Georges Papanicolaou
Monique Mailloux
Ilias Papadimitrakopoulos
Sotiris Marinopoulos
Katerina Theocharidou
Fotis Tsounakis

Honorary member:
Maria Tripolitsiotou - Tsounaki

**Board of Directors
of the «Friends of Paros»**

Georges Vlandas
President of the «Friends of Paros»
Association, Editor of the Bulletin newspaper
Tassos Zacharas

Secretary General
of the «Friends of Paros» Association
Zoe Siakantari

Treasurer
Marouso Boura
Vice President in charge of General Affairs

Anna Aspropoulou
Vice President, particularly in charge of
relations with associations

Georges Pitas
Vice-President, particularly in charge of the
«Cycladic Gastronomy» dossier

Merina Matthaïopoulou
In charge of the «Friends of Paros»
communication and Bulletin newspaper

Elli Sfyroera
In charge of the Association's
Environmental dossiers and programmes
as well as responsible for the relations with
Paros Youth associations, editorial board of «Friends of
Paros» Bulletin newspaper

Nicolas Stephanou
In charge of the «Observatory of the
environment» of Paros

Stathis Dalamangas
In charge of the «Friends of Paros»
Facebook group

Anna Kagani
In charge of General Affairs
George Papanicolaou
In charge of relations with Paros medical
associations as well as with the press

George Papageorgiou
In charge of the Association's relations with the
artistic world of Paros

Vlassis Sfyroeras
Honorary Chairman

BULLETIN NEWSPAPER

Editor: Georges Vlandas
Editorial Board:
Merina Matthaïopoulou
Elli Sfyroera
Art Direction: MMK design team

**Mieux faire connaître le passé antique de Paros
et ses riches vestiges**

Du 7ème au 5ème siècle Paros était une place importante de le monde hellénique grâce à son grand port naturel-réputé très sûr-et à son fameux marbre que les artistes s'arrachaient. Parikia était une grande ville prospère de 3-4 mille habitants entourée d'une muraille dont les limites allaient bien au delà de l'actuel périphérique.

De cette époque il reste aujourd'hui beaucoup de vestiges que les fouilles des archéologues ont mis au jour depuis un siècle et qu'ils continuent aujourd'hui encore à découvrir. Le musée archéologique de Paros possède une collection de statues, d'amphores et d'objets rares d'une grande beauté et plusieurs pièces fabriquées par les artisans de Paros se trouvent dans des musées du monde entier (Louvre, ...).

Une promenade aujourd'hui à Parikia et à ses environs nous renvoie quelques images de son riche passé. Ainsi, derrière l'église d'Ekatontapiliani on passe à coté de sarcophages en marbre posés à terre devant l'entrée du musée, au port on aperçoit l'ancien cimetière, plus loin des indications nous informent de la présence d'un atelier de marbre ou de céramique et ainsi de suite.

Mais force est de constater que la majorité des visiteurs connaît peu -ou même pas du tout- le passé glorieux de l'île et ses riches vestiges anciens. Les moyens limités dont disposent les pouvoirs publics (services d'archéologie, Mairie, Région) ne permettent pas ni d'aider les archéologues à entamer des nouveaux travaux, ni, surtout, de mettre en valeur les monuments et vestiges déjà découverts.

Nous pensons que le riche passé ancien de Paros mérite d'être mieux dévoilé et surtout mieux expliqué à ceux qui sont intéressés. Parfois il suffirait d'un petit coup de pouce pour susciter l'intérêt du visiteur: ici un meilleur éclairage, là une explication plus fournie, plus loin une présentation plus attrayante. Il manque aussi une offre de la part des bureaux touristiques pour promouvoir les monuments anciens en proposant des visites guidées.

Les Amis de Paros ont essayé dans le passé de mieux faire connaître le passé de Paros antique avec des nombreuses actions: édition d'une brochure d'informations, organisation de conférences, soutien à l'édition de livres, visites guidées par les archéologues, etc. Mais il est possible de faire plus. Il est même nécessaire de faire plus si notre action doit se focaliser à la promotion d'un tourisme de qualité.

Dans son article dans ce numéro l'archéologue Yannos Kouragios propose une série d'actions pour mettre en valeur les vestiges de Paros. Les Amis de Paros sont décidés d'agir dans ce sens en menant une série d'actions pour aider les services d'archéologie et promouvoir les vestiges de Paros.

Nous vous informerons des actions entreprises.

PS: Dans son numéro d'avril-mai 2016 la revue internationale «Archaeology» consacre sa couverture et plusieurs articles à Despotiko. N'oublions pas que c'est grâce en particulier aux dons d'importants mécènes que les fouilles à Despotiko et les travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons. travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons.

Georges Vlandas
Président

Tassos Zacharas
Secrétaire général

**Raise awareness about the archaic past of Paros
and its rich remains**

Raise awareness about the ancient past of Paros and its rich remains

From the 7th to 5th century Paros was an important place of the Greek civilization with its large natural and highly secure harbour and its famous white marble. Parikia was a thriving city of 3-4 thousand inhabitants surrounded by a wall whose limits went far beyond the current peripheral road.

From that time much remains today that archaeological excavations have uncovered since a century and still continue to discover. The archaeological museum of Paros has a collection of statues, amphoras and rare objects of great beauty and many pieces made by artisans of Paros are in famous Museums around the world.

A walk today in Parikia and its surroundings give us some images of its rich past. Thus, behind the church of Ekatontapiliani we pass next to marble sarcophagi placed on the ground at the entrance of the museum, at the port we can see the old cemetery, further indications inform us of the presence of a marble or ceramic workshop and so on.

But it is clear that the majority of visitors know little-or not even at all- from the glorious past of the island and its rich ancient remains. The limited resources available from the Greek state (Archaeological Services, Town Hall, Region) do not allow the archaeologists to begin new work, nor, above all, to enhance the awareness of the public to the existing monuments and vestiges.

We believe the Paros ancient past deserves to be better revealed and especially better explained to those who are interested. Sometimes it only needs a little push to interest the visitor: here better lighting, there more explanations, beyond a more attractive presentation. It also lacks an offer from the tourist offices to promote the ancient monuments by offering regular guided tours.

The Friends of Paros have tried in the past to raise awareness of the archaic past of Paros with many actions: publishing a booklet of information, organization of conferences on the island archaic past, support for editing books, guided visits by specialists, etc. But it is possible to do more. It is even necessary to do more if our efforts must focus on promoting quality tourism.

In his article the archaeologist Yannos Kouragios proposes a series of actions to enhance the vestiges of Paros. The Friends of Paros have decided to act in this direction by conducting a series of actions to help the archaeological services and the promotion of the vestiges of Paros.

During the coming winter we will notify our actions and we hope that many of you will respond favourably.

PS: In its issue of April-May 2016 the international journal «Archaeology» devotes its cover and several articles to Despotiko. We shouldn't forget that it is thanks in particular to some important sponsors that Despotiko excavations took place and restoration work is on-going. Our ambition is to emulate their example. By raising all lovers of Paros we are confident that we will succeed.

Georges Vlandas
President

Tassos Zacharas
Secretary General

info //**JOIN THE FoP:**

Send your e-mail to the Secretary of FoP at
friendsofparos@gmail.com or filoitisprou@gmail.com
and your joining fee of €50 (concessions €20) to Alpha Bank,
IBAN GR84 01406250625002101091262 / BIC CRBAGRAA

Γιώργος Βλαντάς τηλ. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543
Georges Vlandas tel. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543

www.friendsofparos.com

join us on facebook
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
LES AMIS DE PAROS
THE FRIENDS OF PAROS

**Δράσεις για την
ανάδειξη των
αρχαίων μνημείων
της Πάρου**

Από τον 7ο έως τον 5ο αιώνα η Πάρος ήταν ένα σημαντικό μέρος του Ελληνικού πολιτισμού. Σήμερα παραμένουν πολλά ευρήματα και το μουσείο της Πάρου έχει μια συλλογή από αγάλματα, αμφορείς και σπάνια αντικείμενα μεγάλης ομορφιάς. Αλλά δυστυχώς η πλειοψηφία των επισκεπτών του νησιού δεν γνωρίζουν αρκετά, ή ακόμη αγνοούν, το ένδοξο παρελθόν της Πάρου και τα πλούσια αρχαία μνημεία της.

Οι Φίλοι της Πάρου έχουν ενεργοποιηθεί στο παρελθόν για την ευαισθητοποίηση των επισκεπτών σχετικά με το αρχαίο παρελθόν της Πάρου με πολλές δράσεις. Αλλά είναι εφικτό να γίνουν περισσότερα. Στο άρθρο του του αυτού τεύχους ο αρχαιολόγος Γιάννος Κουράγιος προτείνει μια σειρά δράσεων για την ανάδειξη των αρχαίων της Πάρου. Οι Φίλοι της Πάρου είναι αποφασισμένοι να ενεργοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση για την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της Πάρου.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα που έρχεται θα σας ενημερώσουμε με τις δράσεις μας και ελπίζουμε ότι θα είσαστε πολλοί που θα ανταποκριθείτε θετικά.

Γιώργος Βλαντάς
Τάσος Ζαχαράς

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιαν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

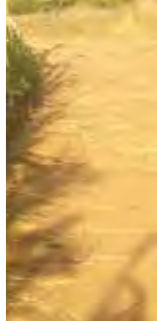
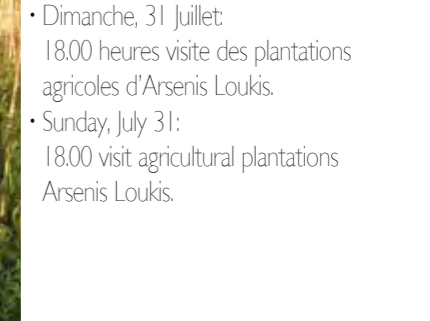
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευστηνοσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

04/08

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

30/07

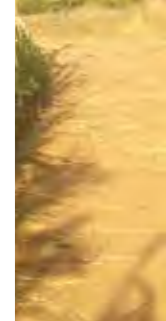
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευστηνοσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο

Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες ατελείωτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε. Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάνκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύπο συναισθηματικό με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνατα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχική τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο τίτζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parikia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie. Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπετής, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θειάφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτους, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

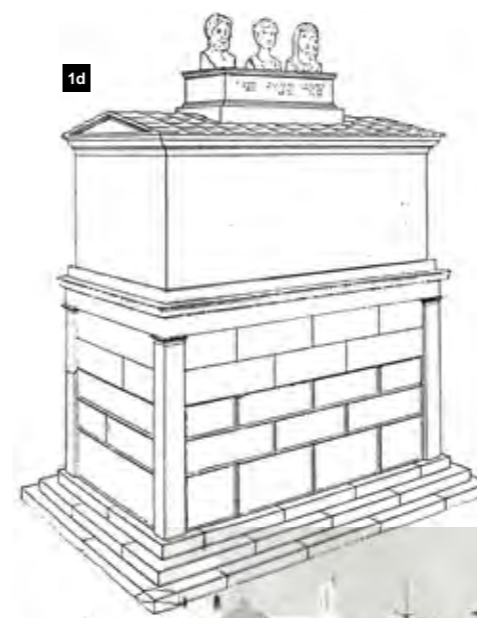
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία καταχώνονται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

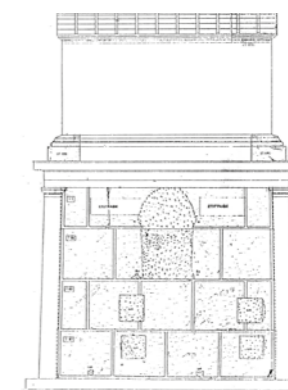
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφέρειας, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

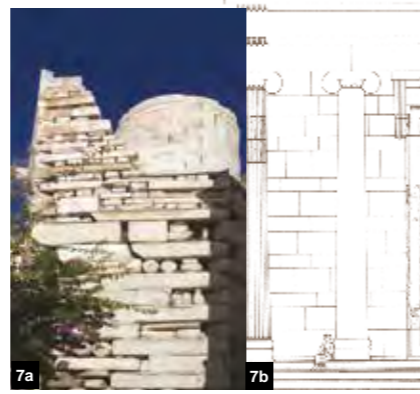
Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

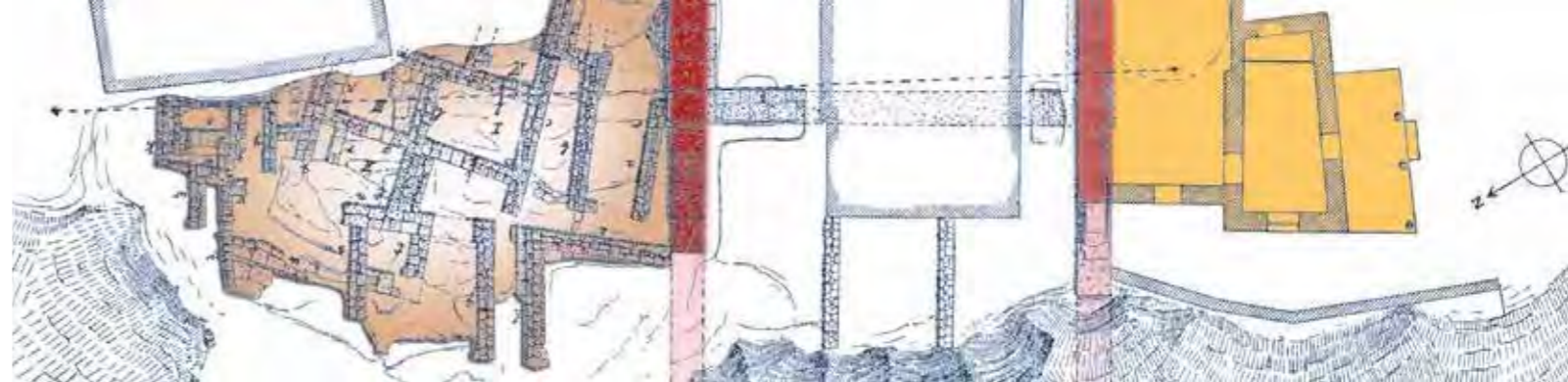
6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

7a

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσι ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu.

Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia.

Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askliopon sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème - 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puits. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) - Temple Asklipiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklipios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Coline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπύρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

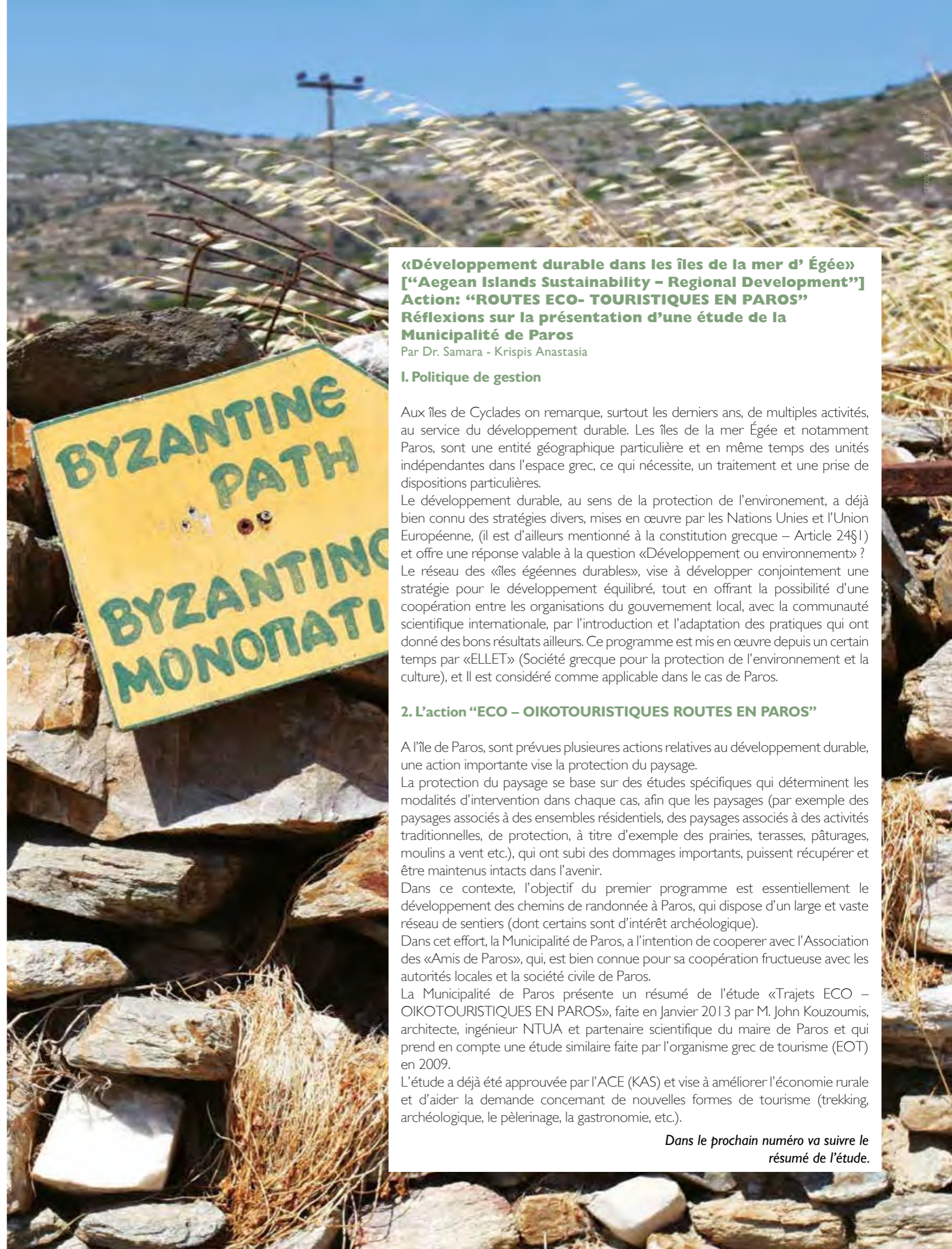
Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα Ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σούσι, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπόσα ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μιάς έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ. Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει: “Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίξουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους. Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική: Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες;) «Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας». Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μιά ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μιά νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique : «Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses. Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλοουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάκτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μώλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrysi Akti et à Chrysi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrysi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

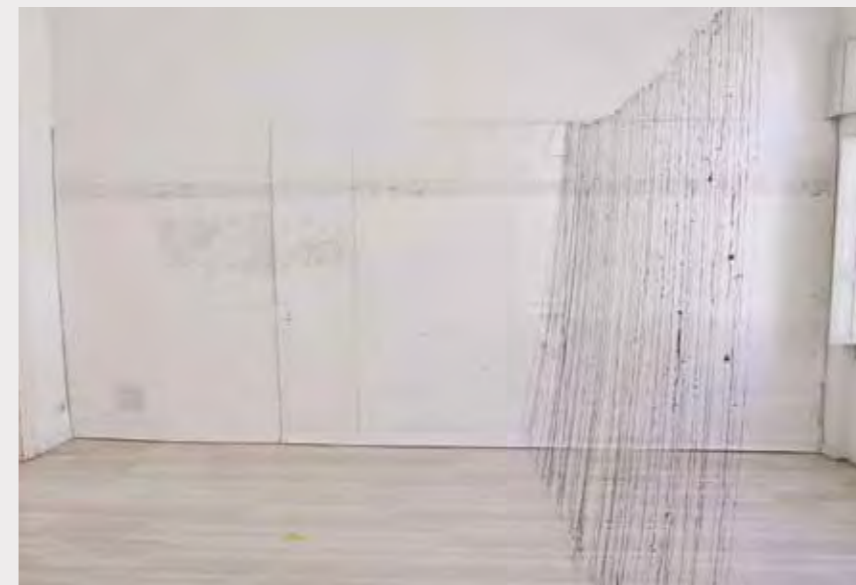
Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur à la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Paroikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά
Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες ατελείωτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάνκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύποι συναισθηματικοί με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεισιμακές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων

αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχική τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο τίτζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia
Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parkia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas
Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie.

Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπετής, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτους, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

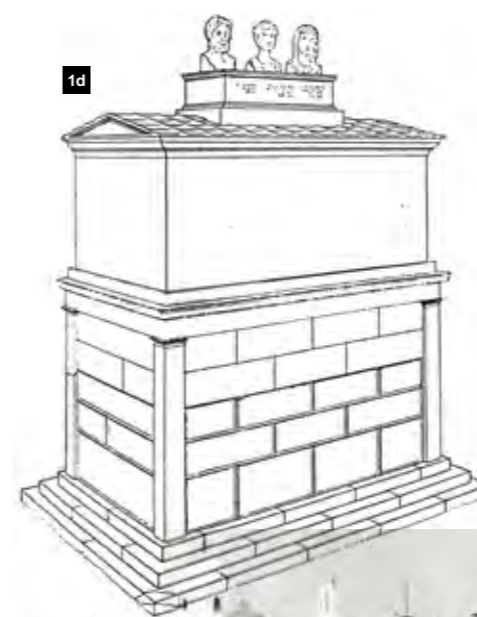
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία κατακτώνται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

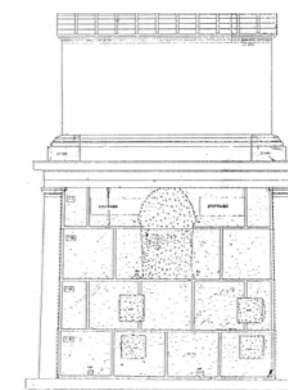
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφράξης, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού:

Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

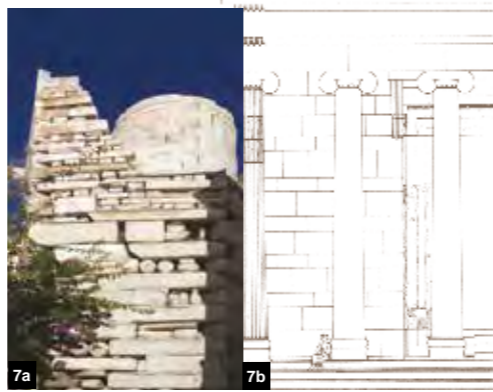
Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

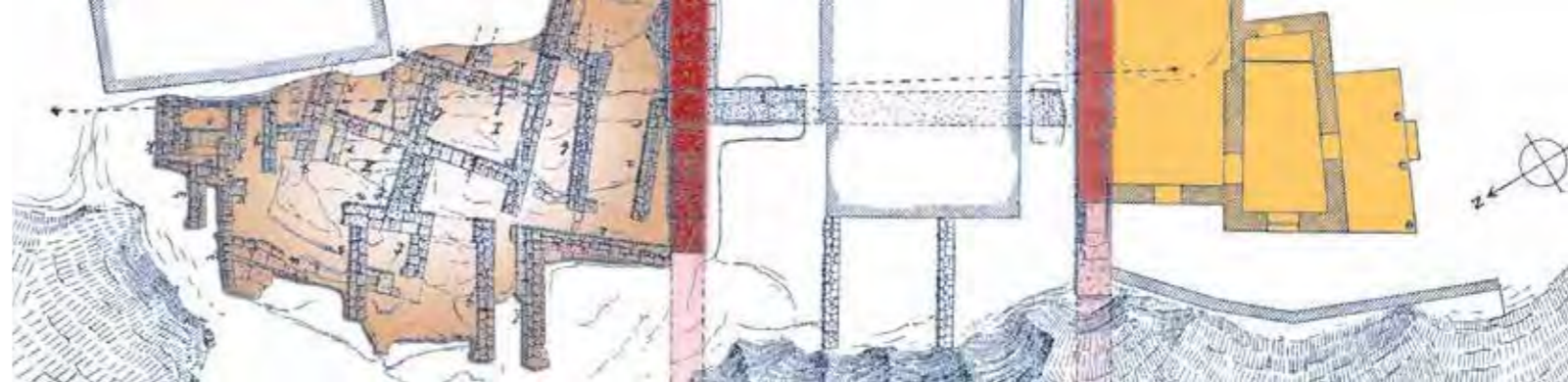
Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες):

Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου):

Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσι ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu.

Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia.

Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askleion sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème – 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puis. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) – Temple Asklepiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklepios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Coline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

a une formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα Ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σούσι, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπιάσας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μάζ έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ.

Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει:

“Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίξουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους.

Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική:

Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες ?)

«Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας».

Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάχτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μάλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrysi Akti et à Chrysi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrysi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans la vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

connect • care • support | paros

THE BULLETIN
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
FRIENDS OF PAROS
AMIS DE PAROS

12

WINTER 2016 -17

// Sustainable Tourism / Αειφόρος τουρισμός

// The youth entrepreneurship / Νεανική επιχειρηματικότητα

// Archaeological heritage / Αρχαιολογική κληρονομιά

// Gastronomy / Γαστρονομία

Founding Members

Vlassis Sfyroeras
Georges Vlandas
Stelios Christopoulos
Costas Passos
Georges Papageorgiou
Georges Papanicolaou
Monique Mailloux
Ilias Papadimitrakopoulos
Sotiris Marinopoulos
Katerina Theocharidou
Fotis Tsounakis

Honorary member:
Maria Tripolitsiotou - Tsounaki

**Board of Directors
of the «Friends of Paros»**

Georges Vlandas
President of the «Friends of Paros»
Association, Editor of the Bulletin newspaper
Tassos Zacharas
Secretary General
of the «Friends of Paros» Association
Zoe Siakantari
Treasurer
Marouso Boura
Vice President in charge of General Affairs
Anna Aspropoulou
Vice President, particularly in charge of
relations with associations
Georges Pitas
Vice-President, particularly in charge of the
«Cycladic Gastronomy» dossier
Merina Matthaïopoulou
In charge of the «Friends of Paros»
communication and Bulletin newspaper
Elli Sfyroera
In charge of the Association's
Environmental dossiers and programmes
as well as responsible for the relations with
Paros Youth associations, editorial board of «Friends of
Paros» Bulletin newspaper
Nicolas Stephanou
In charge of the «Observatory of the
environment» of Paros
Stathis Dalamangas
In charge of the «Friends of Paros»
Facebook group
Anna Kagani
In charge of General Affairs
George Papanicolaou
In charge of relations with Paros medical
associations as well as with the press
George Papageorgiou
In charge of the Association's relations with the
artistic world of Paros
Vlassis Sfyroeras
Honorary Chairman

BULLETIN NEWSPAPER

Editor: Georges Vlandas
Editorial Board:
Merina Matthaïopoulou
Elli Sfyroera
Art Direction: MMK design team

**Mieux faire connaître le passé antique de Paros
et ses riches vestiges**

Du 7ème au 5ème siècle Paros était une place importante de le monde hellénique grâce à son grand port naturel-réputé très sûr-et à son fameux marbre que les artistes s'arrachaient. Parikia était une grande ville prospère de 3-4 mille habitants entourée d'une muraille dont les limites allaient bien au delà de l'actuel périphérique.

De cette époque il reste aujourd'hui beaucoup de vestiges que les fouilles des archéologues ont mis au jour depuis un siècle et qu'ils continuent aujourd'hui encore à découvrir. Le musée archéologique de Paros possède une collection de statues, d'amphores et d'objets rares d'une grande beauté et plusieurs pièces fabriquées par les artisans de Paros se trouvent dans des musées du monde entier (Louvre, ...).

Une promenade aujourd'hui à Parikia et à ses environs nous renvoie quelques images de son riche passé. Ainsi, derrière l'église d'Ekatontapiliani on passe à coté de sarcophages en marbre posés à terre devant l'entrée du musée, au port on aperçoit l'ancien cimetière, plus loin des indications nous informent de la présence d'un atelier de marbre ou de céramique et ainsi de suite.

Mais force est de constater que la majorité des visiteurs connaît peu -ou même pas du tout- le passé glorieux de l'île et ses riches vestiges anciens. Les moyens limités dont disposent les pouvoirs publics (services d'archéologie, Mairie, Région) ne permettent pas ni d'aider les archéologues à entamer des nouveaux travaux, ni, surtout, de mettre en valeur les monuments et vestiges déjà découverts.

Nous pensons que le riche passé ancien de Paros mérite d'être mieux dévoilé et surtout mieux expliqué à ceux qui sont intéressés. Parfois il suffirait d'un petit coup de pouce pour susciter l'intérêt du visiteur: ici un meilleur éclairage, là une explication plus fournie, plus loin une présentation plus attrayante. Il manque aussi une offre de la part des bureaux touristiques pour promouvoir les monuments anciens en proposant des visites guidées.

Les Amis de Paros ont essayé dans le passé de mieux faire connaître le passé de Paros antique avec des nombreuses actions: édition d'une brochure d'informations, organisation de conférences, soutien à l'édition de livres, visites guidées par les archéologues, etc. Mais il est possible de faire plus. Il est même nécessaire de faire plus si notre action doit se focaliser à la promotion d'un tourisme de qualité.

Dans son article dans ce numéro l'archéologue Yannis Kouragios propose une série d'actions pour mettre en valeur les vestiges de Paros. Les Amis de Paros sont décidés d'agir dans ce sens en menant une série d'actions pour aider les services d'archéologie et promouvoir les vestiges de Paros.

Nous vous informerons des actions entreprises.

PS: Dans son numéro d'avril-mai 2016 la revue internationale «Archaeology» consacre sa couverture et plusieurs articles à Despotiko. N'oublions pas que c'est grâce en particulier aux dons d'importants mécènes que les fouilles à Despotiko et les travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons. travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons.

Georges Vlandas
Président

Tassos Zacharas
Secrétaire général

**Raise awareness about the archaic past of Paros
and its rich remains**

Raise awareness about the ancient past of Paros and its rich remains

From the 7th to 5th century Paros was an important place of the Greek civilization with its large natural and highly secure harbour and its famous white marble. Parikia was a thriving city of 3-4 thousand inhabitants surrounded by a wall whose limits went far beyond the current peripheral road.

From that time much remains today that archaeological excavations have uncovered since a century and still continue to discover. The archaeological museum of Paros has a collection of statues, amphoras and rare objects of great beauty and many pieces made by artisans of Paros are in famous Museums around the world.

A walk today in Parikia and its surroundings give us some images of its rich past. Thus, behind the church of Ekatontapiliani we pass next to marble sarcophagi placed on the ground at the entrance of the museum, at the port we can see the old cemetery, further indications inform us of the presence of a marble or ceramic workshop and so on.

But it is clear that the majority of visitors know little-or not even at all- from the glorious past of the island and its rich ancient remains. The limited resources available from the Greek state (Archaeological Services, Town Hall, Region) do not allow the archaeologists to begin new work, nor, above all, to enhance the awareness of the public to the existing monuments and vestiges.

We believe the Paros ancient past deserves to be better revealed and especially better explained to those who are interested. Sometimes it only needs a little push to interest the visitor: here better lighting, there more explanations, beyond a more attractive presentation. It also lacks an offer from the tourist offices to promote the ancient monuments by offering regular guided tours.

The Friends of Paros have tried in the past to raise awareness of the archaic past of Paros with many actions: publishing a booklet of information, organization of conferences on the island archaic past, support for editing books, guided visits by specialists, etc. But it is possible to do more. It is even necessary to do more if our efforts must focus on promoting quality tourism.

In his article the archaeologist Yannis Kouragios proposes a series of actions to enhance the vestiges of Paros. The Friends of Paros have decided to act in this direction by conducting a series of actions to help the archaeological services and the promotion of the vestiges of Paros.

During the coming winter we will notify our actions and we hope that many of you will respond favourably.

PS: In its issue of April-May 2016 the international journal «Archaeology» devotes its cover and several articles to Despotiko. We shouldn't forget that it is thanks in particular to some important sponsors that Despotiko excavations took place and restoration work is on-going. Our ambition is to emulate their example. By raising all lovers of Paros we are confident that we will succeed.

Georges Vlandas
President
Tassos Zacharas
Secretary General

info //**JOIN THE FoP:**

Send your e-mail to the Secretary of FoP at
friendsofparos@gmail.com or filoitisprou@gmail.com
and your joining fee of €50 (concessions €20) to Alpha Bank,
IBAN GR84 01406250625002101091262 / BIC CRBAGRAA

Γιώργος Βλαντάς τηλ. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543
Georges Vlandas tel. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543

www.friendsofparos.com

join us on facebook
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
LES AMIS DE PAROS
THE FRIENDS OF PAROS

**Δράσεις για την
ανάδειξη των
αρχαίων μνημείων
της Πάρου**

Από τον 7ο έως τον 5ο αιώνα η Πάρος ήταν ένα σημαντικό μέρος του Ελληνικού πολιτισμού. Σήμερα παραμένουν πολλά ευρήματα και το μουσείο της Πάρου έχει μια συλλογή από αγάλματα, αμφορείς και σπάνια αντικείμενα μεγάλης ομορφιάς. Αλλά δυστυχώς η πλειοψηφία των επισκεπτών του νησιού δεν γνωρίζουν αρκετά, ή ακόμη αγνοούν, το ένδοξο παρελθόν της Πάρου και τα πλούσια αρχαία μνημεία της.

Οι Φίλοι της Πάρου έχουν ενεργοποιηθεί στο παρελθόν για την ευαισθητοποίηση των επισκεπτών σχετικά με το αρχαίο παρελθόν της Πάρου με πολλές δράσεις. Αλλά είναι εφικτό να γίνουν περισσότερα. Στο άρθρο του του αυτού τεύχους ο αρχαιολόγος Γιάννος Κουράγιος προτείνει μια σειρά δράσεων για την ανάδειξη των αρχαίων της Πάρου. Οι Φίλοι της Πάρου είναι αποφασισμένοι να ενεργοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση για την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της Πάρου.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα που έρχεται θα σας ενημερώσουμε με τις δράσεις μας και ελπίζουμε ότι θα είσαστε πολλοί που θα ανταποκριθείτε θετικά.

Γιώργος Βλαντάς
Τάσος Ζαχαράς

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P.

organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016»,

Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros.

Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs.

Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάριζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίχρηση. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιαν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευσηνωσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιαν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευσηνωσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες στελειώτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάνκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύποι συναισθηματικοί με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό. Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχή τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο τίτζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parkia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie. Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθηματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπετής, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτος, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

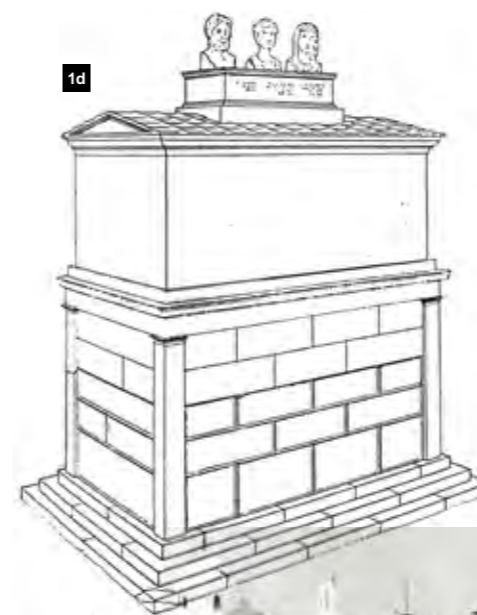
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία καταχώνονται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

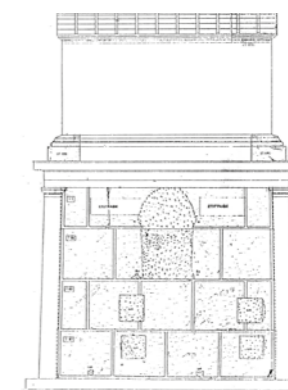
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφράξης, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

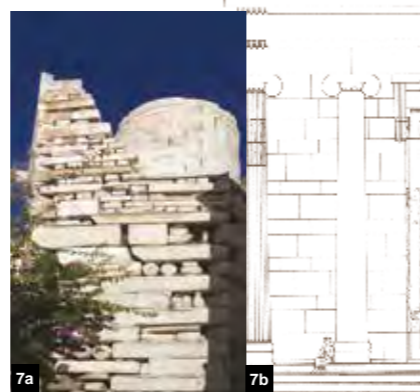
Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

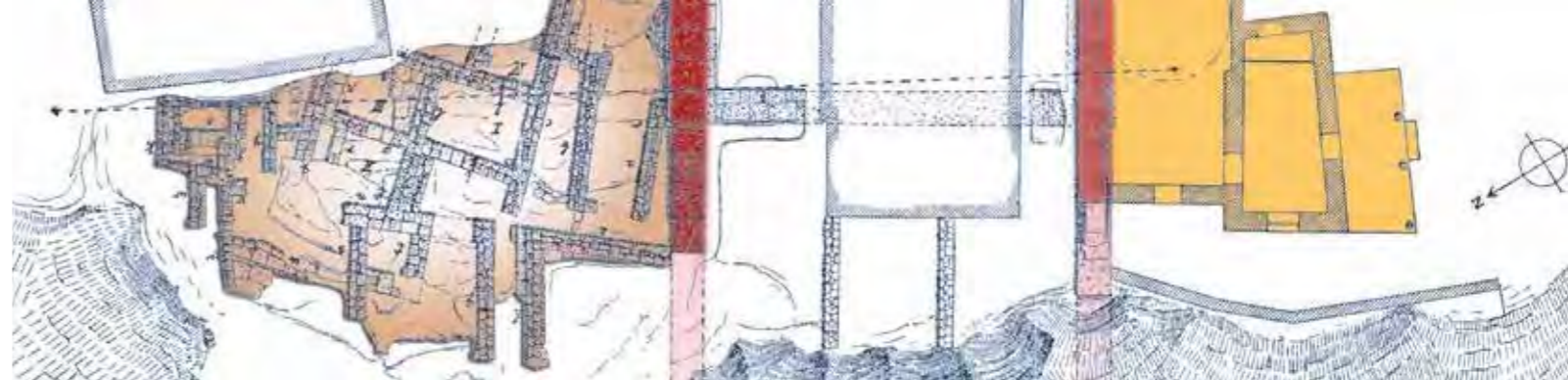
6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

7a

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσει ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu.

Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia.

Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askleion sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème - 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puits. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) - Temple Asklepiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklepios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Colline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

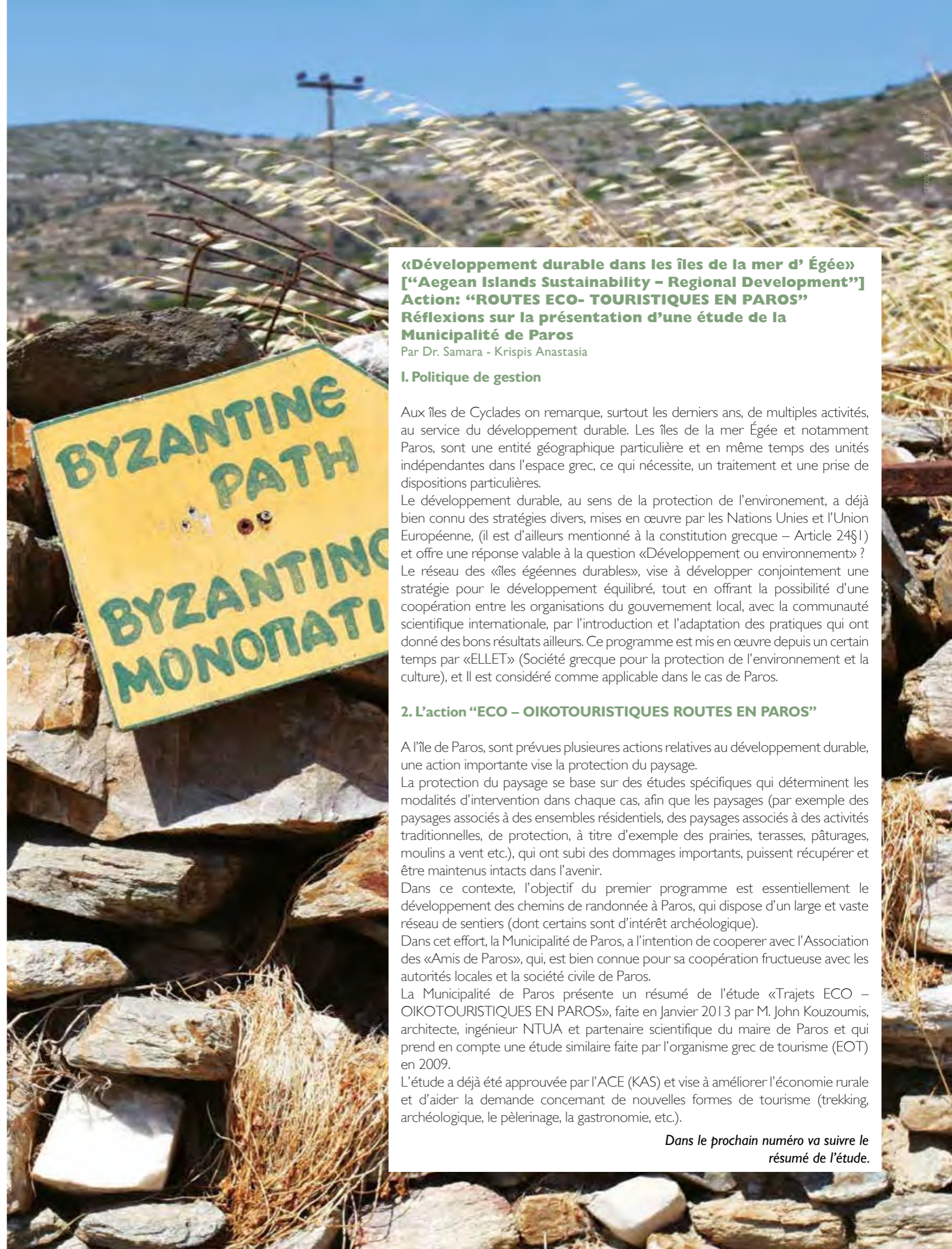
Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα Ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σούσι, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπιάσας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μιάς έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ. Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει: “Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίζουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους. Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική: Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες;) «Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας». Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνιοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάχτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitrakopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μώλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pissos Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrysi Akti et à Chrysi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrysi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

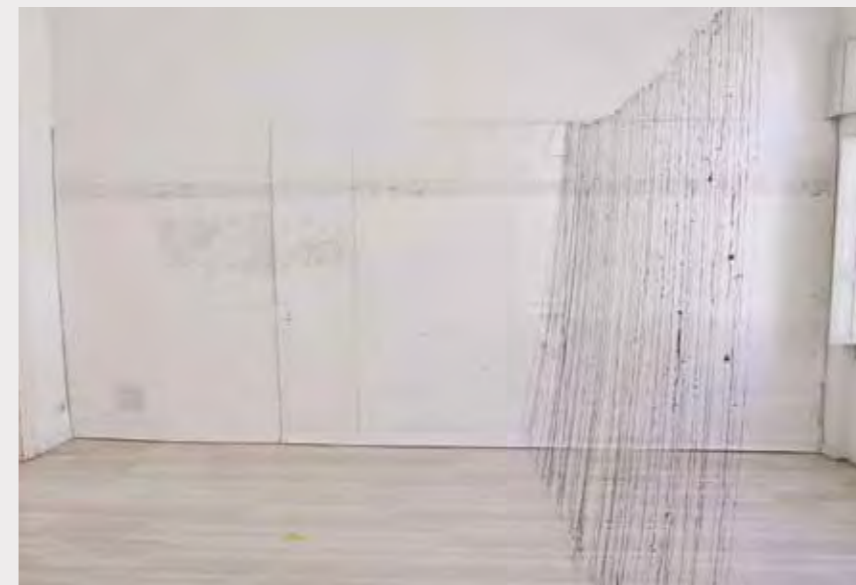
Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, la feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans la vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Paroikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπορίου Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο

Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες στελειώτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ’ ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και καταιδρωμένοι, μισησαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόνταν τότε.

Ώμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάγκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύποι συναισθηματικοί με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθώα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτηρισές, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταιικές σχολικές παραστάσεις. Ώμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ’ όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θίασος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θίασοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Ώμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικών και ενηλίκων σ’ όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ’ αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχική τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθροού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο χτίζει γέφυρες και μ’ αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας,

Μαρία Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j’étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n’ y comprenait rien, même pas qu’il s’agissait d’une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s’échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu’à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C’est ainsi qu’on enseignait les textes anciens à l’époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l’honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l’Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m’a fait l’honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l’île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d’être des sentimentaux, doués d’une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu’ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l’individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c’est cela que nous permet l’art du théâtre.

L’histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d’expression y compris au théâtre n’existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l’île, comme partout en province. C’est ainsi que l’association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l’Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C’est à partir des années 80 que les écoles de Paros s’intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d’amateurs verront le jour à Parkia, Naoussa et dans la plupart des villages de l’île.

J’ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n’avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu’on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d’exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l’écoute de la voix de l’autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L’art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l’Association des Amis de Paros a choisis d’honorer et de récompenser. Souhaitons leur d’avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c’est un développement durable et solidaire, la mise en place d’une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d’ailleurs, qu’ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l’île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l’œuvre tout à l’heure au cours de cette cérémonie.

L’existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l’animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l’île, qu’elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d’ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l’île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s’arrêter avec cette cérémonie. Nous organiseront à l’automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu’une soirée culturelles sur l’importance sociale de l’activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπέτης, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτους, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διεύθυνση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

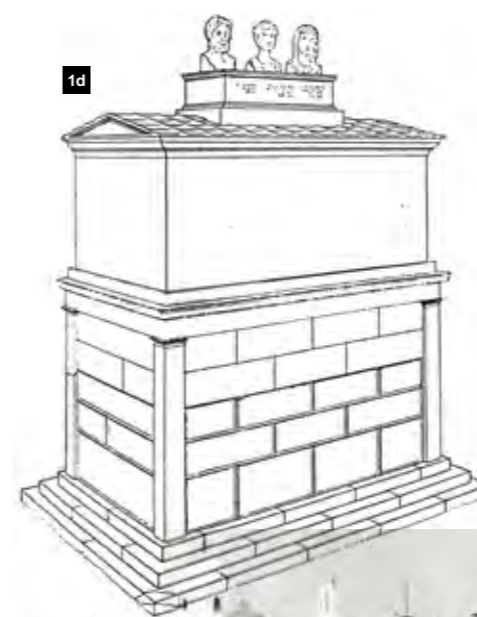
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία καταχώνονται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

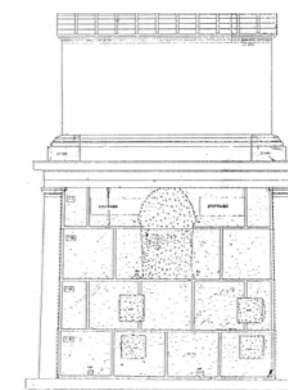
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφέρειας, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

5

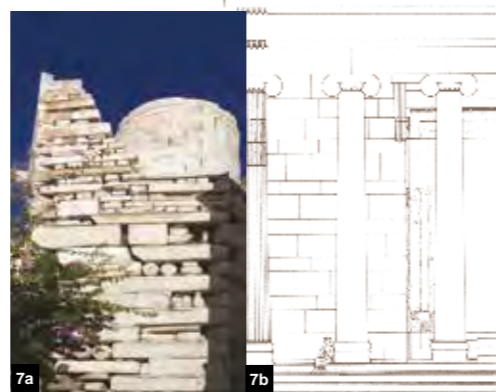
Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

7a

7b

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσει ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρينو πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème – 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puits. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) – Temple Asklepiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklepios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu. Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia. Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Asklepiou sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Colline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα Ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σουσί, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα;

«Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπιάσας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μιάς έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο.

Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση.

Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ.

Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει:

“Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίξουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους.

Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική:

Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες ?)

«Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας».

Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνιοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάκτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την

Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μώλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrissi Akti et à Chrissi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrissi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμπημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, la feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Founding Members

Vlassis Sfyroeras
Georges Vlandas
Stelios Christopoulos
Costas Passos
Georges Papageorgiou
Georges Papanicolaou
Monique Mailloux
Ilias Papadimitrakopoulos
Sotiris Marinopoulos
Katerina Theocharidou
Fotis Tsounakis

Honorary member:
Maria Tripolitsiotou - Tsounaki

**Board of Directors
of the «Friends of Paros»**

Georges Vlandas
President of the «Friends of Paros»
Association, Editor of the Bulletin newspaper
Tassos Zacharas
Secretary General

of the «Friends of Paros» Association
Zoe Siakantari
Treasurer

Marouso Boura
Vice President in charge of General Affairs
Anna Aspropoulou
Vice President, particularly in charge of
relations with associations

Georges Pitas
Vice-President, particularly in charge of the
«Cycladic Gastronomy» dossier
Merina Matthaïopoulou
In charge of the «Friends of Paros»
communication and Bulletin newspaper

Elli Sfyroera
In charge of the Association's
Environmental dossiers and programmes
as well as responsible for the relations with
Paros Youth associations, editorial board of «Friends of
Paros» Bulletin newspaper

Nicolas Stephanou
In charge of the «Observatory of the
environment» of Paros
Stathis Dalamangas
In charge of the «Friends of Paros»
Facebook group

Anna Kagani
In charge of General Affairs
George Papanicolaou
In charge of relations with Paros medical
associations as well as with the press

George Papageorgiou
In charge of the Association's relations with the
artistic world of Paros
Vlassis Sfyroeras
Honorary Chairman

BULLETIN NEWSPAPER
Editor: Georges Vlandas
Editorial Board:
Merina Matthaïopoulou
Elli Sfyroera
Art Direction: MMK design team

**Mieux faire connaître le passé antique de Paros
et ses riches vestiges**

Du 7ème au 5ème siècle Paros était une place importante de le monde hellénique grâce à son grand port naturel-réputé très sûr-et à son fameux marbre que les artistes s'arrachaient. Parikia était une grande ville prospère de 3-4 mille habitants entourée d'une muraille dont les limites allaient bien au delà de l'actuel périphérique.

De cette époque il reste aujourd'hui beaucoup de vestiges que les fouilles des archéologues ont mis au jour depuis un siècle et qu'ils continuent aujourd'hui encore à découvrir. Le musée archéologique de Paros possède une collection de statues, d'amphores et d'objets rares d'une grande beauté et plusieurs pièces fabriquées par les artisans de Paros se trouvent dans des musées du monde entier (Louvre, ...).

Une promenade aujourd'hui à Parikia et à ses environs nous renvoie quelques images de son riche passé. Ainsi, derrière l'église d'Ekatontapiliani on passe à coté de sarcophages en marbre posés à terre devant l'entrée du musée, au port on aperçoit l'ancien cimetière, plus loin des indications nous informent de la présence d'un atelier de marbre ou de céramique et ainsi de suite.

Mais force est de constater que la majorité des visiteurs connaît peu -ou même pas du tout- le passé glorieux de l'île et ses riches vestiges anciens. Les moyens limités dont disposent les pouvoirs publics (services d'archéologie, Mairie, Région) ne permettent pas ni d'aider les archéologues à entamer des nouveaux travaux, ni, surtout, de mettre en valeur les monuments et vestiges déjà découverts.

Nous pensons que le riche passé ancien de Paros mérite d'être mieux dévoilé et surtout mieux expliqué à ceux qui sont intéressés. Parfois il suffirait d'un petit coup de pouce pour susciter l'intérêt du visiteur: ici un meilleur éclairage, là une explication plus fournie, plus loin une présentation plus attrayante. Il manque aussi une offre de la part des bureaux touristiques pour promouvoir les monuments anciens en proposant des visites guidées.

Les Amis de Paros ont essayé dans le passé de mieux faire connaître le passé de Paros antique avec des nombreuses actions: édition d'une brochure d'informations, organisation de conférences, soutien à l'édition de livres, visites guidées par les archéologues, etc. Mais il est possible de faire plus. Il est même nécessaire de faire plus si notre action doit se focaliser à la promotion d'un tourisme de qualité.

Dans son article dans ce numéro l'archéologue Yannos Kouragios propose une série d'actions pour mettre en valeur les vestiges de Paros. Les Amis de Paros sont décidés d'agir dans ce sens en menant une série d'actions pour aider les services d'archéologie et promouvoir les vestiges de Paros.

Nous vous informerons des actions entreprises.

PS: Dans son numéro d'avril-mai 2016 la revue internationale «Archaeology» consacre sa couverture et plusieurs articles à Despotiko. N'oublions pas que c'est grâce en particulier aux dons d'importants mécènes que les fouilles à Despotiko et les travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons. travaux de restauration (en cours) sont menés. Notre ambition est d'imiter leur exemple. En sensibilisant tous les amoureux de Paros nous sommes convaincus que nous réussirons.

Georges Vlandas
Président

Tassos Zacharas
Secrétaire général

**Raise awareness about the archaic past of Paros
and its rich remains**

Raise awareness about the ancient past of Paros and its rich remains

From the 7th to 5th century Paros was an important place of the Greek civilization with its large natural and highly secure harbour and its famous white marble. Parikia was a thriving city of 3-4 thousand inhabitants surrounded by a wall whose limits went far beyond the current peripheral road.

From that time much remains today that archaeological excavations have uncovered since a century and still continue to discover. The archaeological museum of Paros has a collection of statues, amphoras and rare objects of great beauty and many pieces made by artisans of Paros are in famous Museums around the world.

A walk today in Parikia and its surroundings give us some images of its rich past. Thus, behind the church of Ekatontapiliani we pass next to marble sarcophagi placed on the ground at the entrance of the museum, at the port we can see the old cemetery, further indications inform us of the presence of a marble or ceramic workshop and so on.

But it is clear that the majority of visitors know little-or not even at all- from the glorious past of the island and its rich ancient remains. The limited resources available from the Greek state (Archaeological Services, Town Hall, Region) do not allow the archaeologists to begin new work, nor, above all, to enhance the awareness of the public to the existing monuments and vestiges.

We believe the Paros ancient past deserves to be better revealed and especially better explained to those who are interested. Sometimes it only needs a little push to interest the visitor: here better lighting, there more explanations, beyond a more attractive presentation. It also lacks an offer from the tourist offices to promote the ancient monuments by offering regular guided tours.

The Friends of Paros have tried in the past to raise awareness of the archaic past of Paros with many actions: publishing a booklet of information, organization of conferences on the island archaic past, support for editing books, guided visits by specialists, etc. But it is possible to do more. It is even necessary to do more if our efforts must focus on promoting quality tourism.

In his article the archaeologist Yannos Kouragios proposes a series of actions to enhance the vestiges of Paros. The Friends of Paros have decided to act in this direction by conducting a series of actions to help the archaeological services and the promotion of the vestiges of Paros.

During the coming winter we will notify our actions and we hope that many of you will respond favourably.

PS: In its issue of April-May 2016 the international journal «Archaeology» devotes its cover and several articles to Despotiko. We shouldn't forget that it is thanks in particular to some important sponsors that Despotiko excavations took place and restoration work is on-going. Our ambition is to emulate their example. By raising all lovers of Paros we are confident that we will succeed.

Georges Vlandas
President

Tassos Zacharas
Secretary General

info //**JOIN THE FoP:**

Send your e-mail to the Secretary of FoP at
friendsofparos@gmail.com or filoitisprou@gmail.com
and your joining fee of €50 (concessions €20) to Alpha Bank,
IBAN GR84 01406250625002101091262 / BIC CRBAGRAA

Γιώργος Βλαντάς τηλ. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543
Georges Vlandas tel. +32 475 75 31 00, +30 698 4495543

www.friendsofparos.com

join us on facebook
ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ
LES AMIS DE PAROS
THE FRIENDS OF PAROS

**Δράσεις για την
ανάδειξη των
αρχαίων μνημείων
της Πάρου**

Από τον 7ο έως τον 5ο αιώνα η Πάρος ήταν ένα σημαντικό μέρος του Ελληνικού πολιτισμού. Σήμερα παραμένουν πολλά ευρήματα και το μουσείο της Πάρου έχει μια συλλογή από αγάλματα, αμφορείς και σπάνια αντικείμενα μεγάλης ομορφιάς. Αλλά δυστυχώς η πλειοψηφία των επισκεπτών του νησιού δεν γνωρίζουν αρκετά, ή ακόμη αγνοούν, το ένδοξο παρελθόν της Πάρου και τα πλούσια αρχαία μνημεία της.

Οι Φίλοι της Πάρου έχουν ενεργοποιηθεί στο παρελθόν για την ευαισθητοποίηση των επισκεπτών σχετικά με το αρχαίο παρελθόν της Πάρου με πολλές δράσεις. Αλλά είναι εφικτό να γίνουν περισσότερα. Στο άρθρο του του αυτού τεύχους ο αρχαιολόγος Γιάννος Κουράγιος προτείνει μια σειρά δράσεων για την ανάδειξη των αρχαίων της Πάρου. Οι Φίλοι της Πάρου είναι αποφασισμένοι να ενεργοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση για την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της Πάρου.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα που έρχεται θα σας ενημερώσουμε με τις δράσεις μας και ελπίζουμε ότι θα είσαστε πολλοί που θα ανταποκριθείτε θετικά.

Γιώργος Βλαντάς
Τάσος Ζαχαράς

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs.

Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφίων (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

04/08

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

30/07

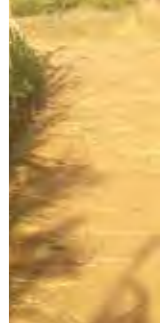
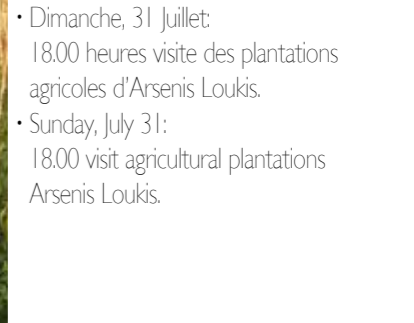
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευσηνωσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

PAROS CREATIVITY REWARDING

08/08

Annual event 2016 of «Friends of Paros»

Οι «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, και η ΚΔΕ.ΠΑ.Π., οργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, την εκδήλωση, «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», την Δευτέρα 8 Αυγούστου 2016, στις 8 μ.μ. στο Περιβαλλοντικό και Πολιτιστικό Πάρκο Πάρου απονεμήθηκαν οι Διακρίσεις στις θεατρικές ομάδες Πάρου. Προηγήθηκε συναυλία με τους Μαρουλία Κοντού, πιάνο - Γιάννης Καλύβας, Βαρβάρα Μπιζιά, τραγούδι.

Ακολούθησε δείπνο στο στο Café-Restaurant «The Park» (προαιρετικό), 17,00 ευρώ/άτομο.

The «FRIENDS OF PAROS», PAROS MUNICIPALITY and K.D.E.P.A.P. organized the event «PAROS CREATIVITY REWARDING 2016», Monday, August 8, 2016, at 8 pm, at the Environmental and Cultural Park of Paros. Parian theater groups distinction has be awarded.

Was preceded concert, with Maroulia Kontou, piano - Yannis Kalyvas, Varvara Biza, songs. Dinner at Café-Restaurant «The Park» followed.

Η Μοσχούλα Κοντοσταύλου κατά την παραλαβή της διάκρισης αντί ευχαριστηρίου, απήγγειλε το παρακάτω απόσπασμα, που περιγράφει εξαιρετικά τη δύναμη της θεατρικής πράξης.

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας» του Γιάννη Ρίτσου

Απόσπασμα

Αυτή ή καλή προσωπίδα μου αφαιρούσε σχεδόν τήν ευθύνη της όποιας κίνησης μου. Δέν είμουν πιά εγώ• ήμουνά ό άλλος• και κάτω άπ' τόν άλλον, ή μέσα στόν άλλον, είμουν ακέρια εγώ, μόνον εγώ. Μπορούσα νά

κάνω πηδήματα πού πρίν ποτέ δέ θ' αποφάσιζα. Χαιρόμουν μιά ευκηνσία, μιά χάρη, μιά αυστηρή επιδεξιότητα. Οι δικές μου οι λέξεις, περνώντας μέσ άπ' τή στοά τού ξένου στόματος, παίρναν άλλη τόλμη κι άλλη αντίληψη. Μιλώντας τή γλώσσα των ελαφιών (μιά και τά ελάφια δέ μιλούν) ανακάλυπτα απρόσμενα και

πρόφερα κατάπληκτες αλήθειες κ' ήχους βαθύτερους πού δέν τους ήξερα, δέν τους φανταζόμουν. Κ' είχα μιαν αίσθηση ιδιαίτερη της λέξης «πηγή», κ' ίσως ακόμη μιά κρυφή φιλαρέσκεια πού πριν θα την έβρισκα ολότελα ανάρμοστη, σέ μένα.

DESPOTIKO

- Πέμπτη 4 Αυγούστου: Εκδρομή στο Δεσποτικό και επίσκεψη στις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Jeudi 4 août: visite accompagnée du suite archéologique de Despotiko.
- Thursday, August 4th: Excursion to Despotiko for a visit to the archaeological excavations.

PAROS MICROBREWERY

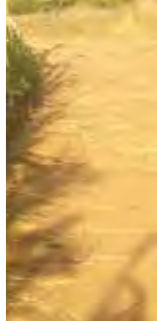
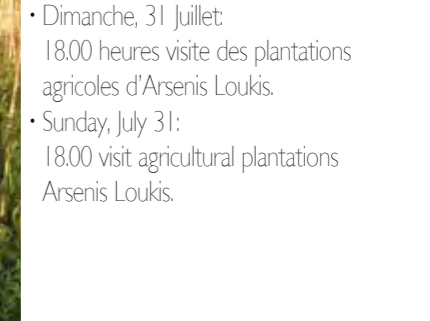
- Σάββατο 30 Ιουλίου: 19.00 επίσκεψη στη "Μικροζυθοποιία Πάρου" στη Νάουσα με γευστηνοσία της πρώτης παριανής μπίρας 56isles και κέρασμα.
- Samedi, 30 Juillet: 19:00 visite de la Microbrasserie de Paros. Degustation de biere et de meze.
- Saturday, July 30: 7.00pm visit to the " Paros Microbrewery " in Naoussa with tasting of the first Parian 56isles beer and meze.

31/07

ARSENIS LOUKIS

- Κυριακή 31 Ιουλίου: 18.00 επίσκεψη στις γεωργικές καλλιέργειες του Αρσένη Λουκί.
- Dimanche, 31 Juillet: 18.00 heures visite des plantations agricoles d'Arsenis Loukis.
- Sunday, July 31: 18.00 visit agricultural plantations Arsenis Loukis.

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμασθε την Αντιγόνη. Ώρες σελεειώτες αναλωνόμασθε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και κατ'ιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Ώμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάνκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύπο συναισθηματικού με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλής είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Ώμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχιλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θιάσος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάζει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θιάσοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Ώμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικούς και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχική τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο τίζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας,

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros. Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parikia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bient être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie. Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθήματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπέτης, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θειάφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτους, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διείσδυση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

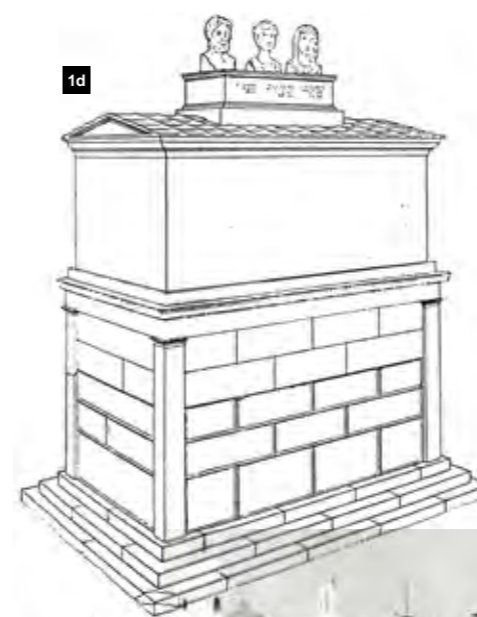
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία κατακτώνται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

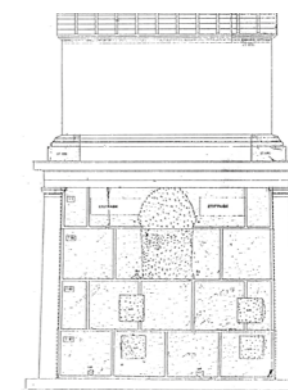
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφράξης, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

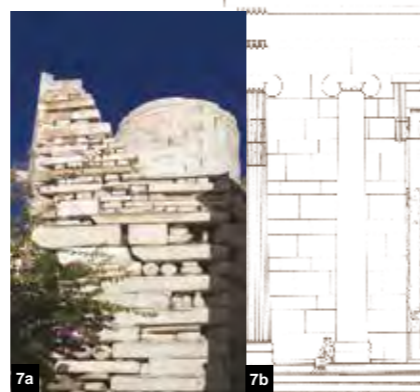
Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

7a

7b

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσι ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρινο πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème – 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puis. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) – Temple Asklepiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklepios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu.

Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia.

Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Asklepiou sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Colline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «délicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

a une formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σουσί, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα;

«Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπόζας ψαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κατά αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μάς έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίση και ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμιστεί σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο.

Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση.

Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ.

Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: «Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει:

“Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ενα από τα θέματα που ανασπούχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστηρίζουν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους.

Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική:

Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες ?)
«Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας».

Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence des petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνιοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλοουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάκτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλώνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α.

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μάλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrissi Akti et à Chrissi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrissi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur à la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» from Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα

Οι θεατρικές ομάδες στην Πάρο Les troupes théâtrales de Paros

Μαρία Αρκουλή - Βαρριά

Αποσπάσματα από την εισήγηση στην εκδήλωση των «Φίλων της Πάρου», 08/08/2016

Κάποτε, πριν χρόνια, όταν ήμουν μαθήτρια, για 8 περίπου μήνες διδασκόμαστε την Αντιγόνη. Ώρες στελειώτες αναλωνόμαστε στη γραμματική και στο συντακτικό σε λάθος κείμενο.

Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι κανείς μας τότε δεν κατάλαβε ότι περί θεατρικού κειμένου επρόκειτο, παρ' ότι ο εκλεκτός κατά τα άλλα φιλόλογος αγωνιζόταν να μας μιήσει στο συντακτικό, εμείς κουρασμένοι και κατ'ιδρωμένοι, μισήσαμε το δάσκαλο, ο δάσκαλος εμάς και όλοι μαζί το Σοφοκλή. Έτσι γινόταν τότε.

Όμως τα πράγματα άλλαξαν.

(...) Αλήθεια σκεφτήκατε ότι το θέατρο είναι ζωή και η ζωή είναι θέατρο; Η ζωή όλων μας είναι ένα δρώμενο, μια θεατρική πράξη που εμείς συμμετέχουμε άλλοτε ως πρωταγωνιστές, άλλοτε ως κομπάρσοι κι άλλοτε ως θεατές, συνειδητά ή ανεπίγνωστα.

Το θέατρο ήταν και είναι μέρος της ζωής των Παριανών. Στο πρόσφατο παρελθόν, ο Βασίλης Αργυρόπουλος, θιασάρχης και ηθοποιός, ο Ξενοφών Αργυρόπουλος και άλλοι, ήταν γνωστοί Παριανοί ηθοποιοί, που διέπρεψαν στις σκηνές της Αθήνας. Κατά τον επίσης σπουδαίο Γιάγκο Αργυρόπουλο οι παριανοί είναι τύποι συναισθηματικοί με μίαν ανάλαφρη χάρη. Είχαν και έχουν την αίσθηση του κωμικού που εκδηλώνεται με αθάνα πειράγματα μεταξύ τους, στις πλατείες, στους καφενέδες, στις γειτονιές και στις βεγγέρες. Η κωμωδία, ειδικά προσφιλές είδος θεάτρου, διακωμωδεί χαρακτήρες, ασκεί κριτική και σατιρίζει καυστικά τους πάντες και τα πάντα.

(...) Η πορεία του ερασιτεχνικού θεάτρου στην σύγχρονη Πάρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Στα χρόνια της δικτατορίας δεν υπήρχε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, άρα ούτε και θεάτρου. Το μόνο που είχαμε τότε ήταν κάποιες επεταικές σχολικές παραστάσεις. Όμως από την μεταπολίτευση και εδώ, σ' όλη την Ελληνική Επαρχία δημιουργούνται πολιτιστικοί σύλλογοι και ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Το θέατρο πλέον αποκτά ουσιαστική οντότητα στα πολιτιστικά δρώμενα της περιφέρειας.

Το 1976 ιδρύεται στην Πάρο ο ΜΕΑΣ Αρχίλοχος που εκτός πολλών άλλων αρχίζει κουκλοθέατρο και θέατρο σκιών με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το 1978 ιδρύεται ο Κυκλαδικός Θίασος από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σύρου, ο οποίος θα ανεβάσει παραστάσεις και θα περιοδεύει σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων.

Από τα ξεκίνημα της δεκαετίας του 80 δραστηριοποιούνται στο θέατρο τα σχολεία της Πάρου και από τα μέσα της δεκαετίας δημιουργούνται ερασιτεχνικοί θίασοι στην Παροικιά, στη Νάουσα και τα περισσότερα χωριά της Πάρου.

(...) Το κοινό στην αρχή ήταν μικρό. Φίλοι, γονείς, παππούδες και γιαγιάδες των ηθοποιών. Όμως σιγά-σιγά, το θέατρο στην Πάρο, είτε μαθητικό, είτε των ενηλίκων επιβάλλεται με την ποιότητά του, βγάζει φήμη και μαζεύει κόσμο πολύ.

Από τη δεκαετία το 90 και εδώ έχουμε πλέον αρκετούς θιάσους μαθητικών και ενηλίκων σ' όλη την Πάρο και Αντίπαρο. Αν ρωτήσεις αυτούς που συμμετείχαν σ' αυτές τις προσπάθειες θα σου πουν ότι το θέατρο τους βοήθησε να εκφράσουν την καλλιτεχνική τους διάθεση και να ψυχαγωγηθούν. Τα παιδιά γίνονται μεγάλοι και οι μεγάλοι παιδιά και όλοι παίζουν με την ψυχή τους. Δειλά- δειλά ακουμπά ο ένας τον άλλο, μεταμορφώνονται προσπαθώντας να ακούσει ο ένας τη φωνή του άλλου, του διαφορετικού, του άγνωστου ή και εκθρού, του μέχρι χθες ξένου. Το θέατρο χτίζει γέφυρες και μ' αυτές γεφυρώνει τις αντιθέσεις των ανθρώπων.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, όλους τους Παριανούς Θιάσους, που απόψε ο Σύλλογος Φίλων της Πάρου τιμά και βραβεύει. Τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίσουν. Το έργο τους είναι σημαντικό για το νησί μας.

Maria Arkouli - Varia

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

Quand j'étais lycéenne, nous avons passé une année entière à étudier Antigone de Sophocle en grec ancien dans le texte. On n' y comprenait rien, même pas qu'il s'agissait d'une pièce de théâtre, alors que notre brave professeur s'échinait à nous enseigner les subtilités de la grammaire et de la syntaxe de la langue antique, ne parvenant qu'à se faire détester et à nous faire détester Sophocle et son Antigone . C'est ainsi qu'on enseignait les textes anciens à l'époque, les choses ont changé depuis. Notre vision du théâtre avait évolué.

Nous nous sommes réunis ce soir, nous les amoureux du théâtre, pour l'honorer et récompenser les courageux et généreux serviteurs de cet art. Je voudrais remercier l'Association des Amis de Paros, et son infatigable président, Yorgos Vlandas, qui m'a fait l'honneur de me charger de dire quelques mots sur le théâtre amateur et son évolution à Paros.

Savez-vous que le théâtre est la vie et la vie est un théâtre dont nous sommes, consciemment ou inconsciemment, tantôt les protagonistes, tantôt des figurants ? Le théâtre a depuis toujours fait partie de la vie des Pariotes. Plusieurs acteurs originaires de l'île ont fait carrière sur les grandes scènes athéniennes. Les Pariotes ont la réputation d'être des sentimentaux, doués d'une gracieuse légèreté, avec un sens du comique qu'ils expriment en plaisantant entre parents et amis, au café comme à la maison. La comédie, genre théâtral très apprécié, en même temps satire et critique, permet de rire de tout et de tous. Nous, les Pariotes, avons toujours éprouvé le besoin de nous exprimer, de résister à la solitude de l'individualisme de notre époque, de dire notre amour, et c'est cela que nous permet l'art du théâtre.

L'histoire du théâtre amateur à Paros est assez intéressante. Durant la dictature la liberté d'expression y compris au théâtre n'existait pas. Mais dès la chute du régime, de nombreuses troupes

théâtrales et associations culturelles ont vu le jour sur l'île, comme partout en province. C'est ainsi que l'association Archilochos fut créée en 1976, proposant des spectacles de marionnettes gratuits. En 1978 l'Association Culturelle de Syros fonde le Théâtre des Cyclades, qui montrera ses spectacles en tournée dans toutes les îles. C'est à partir des années 80 que les écoles de Paros s'intéresseront au théâtre et que plusieurs troupes d'amateurs verront le jour à Parikia, Naoussa et dans la plupart des villages de l'île.

J'ai eu la chance de diriger durant 33 ans une troupe théâtrale scolaire dont les acteurs, excellents, n'avaient rien à envier à des professionnels. À nos débuts, le succès fut confidentiel. Amis, parents, grand-parents des acteurs composaient le public devenant de plus en plus nombreux au fur et à mesure que grandissait la réputation de qualité de nos spectacles. Les membres de ces troupes, qu'on trouve maintenant un peu partout à Paros, vous diront que le théâtre leur permet d'exprimer leurs aspirations artistiques tout en se divertissant. Au contact les uns des autres, à l'écoute de la voix de l'autre, différent, inconnu, étranger, ils se transforment. L'art théâtral crée des liens, efface les différences.

Remercions ces troupes théâtrales que l'Association des Amis de Paros a choisi d'honorer et de récompenser. Souhaitons leur d'avoir la force de continuer à pratiquer cet art si important pour notre île.

Georges Vlandas

Extraits du discours du président des «Amis de Paros» à la cérémonie du 8/8/2016

(...) Je vous remercie de votre présence à notre 15ème cérémonie annuelle des Amis de paros. Nous recherchons durant cette occasion, en association avec la mairie de Paros, à cultiver une culture de la reconnaissance pour tous ceux qui œuvrent pour le bien commun de notre île et de ses habitants. (...). Ce que nous souhaitons, outre la préservation du caractère cycladique de Paros, c'est un développement durable et solidaire, la mise en place d'une stratégie concertées avec tous les acteurs concernés, y compris les nombreux habitants venus d'ailleurs, qu'ils soient grecs ou pas, (...). Cette diversité constitue une richesse et un atout pour le bien être de l'île.

Cette année notre reconnaissance va aux nombreuses troupes amateurs de théâtre de Paros, dont une composée de jeunes que nous verrons à l'œuvre tout à l'heure au cours de cette cérémonie.

L'existence de ces troupes est fondamentale: elles constituent un relais pour la diffusion de la culture au sein des troupes et de la population, elles rendent la vie meilleure hors les saisons touristiques, elles contribuent aussi à l'animation même de la saison touristique comme cela fut le cas à Lefkes cet été.

Elles fournissent un cadre accueillant pour des actions de développement (non seulement économique) de l'île, qu'elles soient touristiques ou pas: la culture, comme d'ailleurs la nature, accompagne et favorise le développement économique de l'île, le rend accueillant pour les jeunes et les nouvelles couches de la population. (...)

Un dernier mot. Notre relation avec les troupes de théâtre ne va pas s'arrêter avec cette cérémonie.

Nous organiseront à l'automne en partenariat avec elles un atelier théâtral avec un metteur en scène reconnu ainsi qu'une soirée culturelles sur l'importance sociale de l'activité théâtrale. (...)

Αποσπάσματα από την ομιλία του Προέδρου των Φίλων της Πάρου κατά τη διάρκεια της τελετής διακρίσεων στις 8 Αυγούστου 2016

(...) Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην 15η ετήσια τελετή διακρίσεων των Φίλων της Πάρου. Με αυτήν την ευκαιρία, και σε συνεργασία με το Δήμο της Πάρου, θέλουμε να καλλιεργήσουμε μια φιλοσοφία αναγνώρισης ως προς όλους όσους εργάζονται για το γενικότερο καλό του νησιού μας και τους κατοίκους του. (...) Αυτό που θέλουμε σαν Οργάνωση, εκτός από τη διατήρηση του κυκλαδικού χαρακτήρα της Πάρου, είναι μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη για το νησί. Βασικός μας στόχος είναι

η δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής από κοινού με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ξένων κατοίκων της Πάρου, (...) καθώς αυτή η ποικιλομορφία είναι ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο και μια προστιθέμενη αξία για το νησί.

Φέτος οι Φίλοι της Πάρου επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στις Παριανές ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, μία από τις οποίες αποτελείται κυρίως από νέους, τους οποίους και θα δούμε σε λίγο ζωντανά κατά τη διάρκεια αυτής της βραδιάς.

Η ύπαρξη αυτών των ομάδων είναι θεμελιώδης: Αποτελούν ένα πλαίσιο για τη διάδοση του πολιτισμού μεταξύ των ομάδων και του πληθυσμού, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής εκτός της τουριστικής σεζόν, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην διασκέδαση των κατοίκων. (...)

Οι θεατρικές ομάδες παρέχουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νησί, όλες τις εποχές: ο πολιτισμός, όπως και η φύση, ενισχύουν την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού (οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανάπτυξη), και δημιουργεί ένα φιλικό προς τους νέους περιβάλλον. (...)

Μια τελευταία λέξη. Η αλληλεπίδρασή μας με τις θεατρικές ομάδες της Πάρου, δεν θα σταματήσει στο τέλος αυτής της βραδιάς. Το φθινόπωρο, θα οργανώσουμε, σε συνεργασία με γνωστό θεατρικό σκηνοθέτη, ένα εργαστήριο θεάτρου, ενώ παράλληλα θα διοργανωθεί μία θεματική πολιτιστική βραδιά για την κοινωνική σημασία της θεατρικής δραστηριότητας. (...)

Présentation de la conférence du 12 novembre de Petros Sevastikoglou à Paros: A quoi la dramaturgie est utile ?

Le mot "dramaturgie" vient du grec «drama» qui signifie «action». Donc la dramaturgie est, selon la définition d'Aristote, la représentation d'une action humaine. Contrairement à la littérature, la dramaturgie concerne les récits conçus pour être représentés (théâtre, cinéma, télévision, etc.) et non pas à être imaginés (livre).

A quoi la dramaturgie peut nous être utile ?

Raconter des histoires n'est pas un besoin superflu. Le conte est utile pour un enfant non seulement parce qu'il le distrait et nourrit son imaginaire, mais aussi et surtout parce qu'il l'aide à résoudre ses conflits, lui fait entrevoir son avenir et lui permet de murir. Une histoire aide à vivre. Devenu adulte, l'être humain a toujours autant besoin d'histoires. En premier lieu bien sûr, elles servent toujours à distraire, au sens étymologique du terme, c'est à dire «entraîner ailleurs» pour nous faire oublier le quotidien. Mais elles font beaucoup plus que cela. Après tout, un match de football ou un jeu télévisé savent aussi nous distraire. Ce qu'ils ne savent pas faire, c'est de nous faire entrer dans la pensée et surtout aux émotions de l'autre. On peut connaître ses pensées, ses désirs mais finalement assez mal son imaginaire. Pour les gens qui nous entourent, on connaît leur image, mais beaucoup moins leurs émotions ou leurs désirs. La dramaturgie a cette faculté de réunir le tout, de faire communier image et pensée, désir et émotion, de permettre au spectateur de se fondre partiellement dans l'autre, d'apprendre à connaître l'autre et par conséquent de mieux se connaître soi-même.

On croit souvent que l'artiste est mu dans son processus créatif de par son instinct, mais ceci n'est qu'une partie du processus créatif. L'artiste suit des règles, il n'y a pas d'œuvre d'art sans qu'il soit inscrit dans un système de pensée.

Durant notre rencontre, je vais essayer de vous présenter certaines de ces règles non pas pour démystifier les œuvres d'art mais pour permettre à tout spectateur d'avoir une lecture, une visualisation encore plus enrichissante.

Η λέξη «δραματουργία» προέρχεται από την αρχαία λέξη «δράση». Η δραματουργία είναι σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη η απεικόνιση της ανθρώπινης δράσης. Σε αντίθεση με τη λογοτεχνία, το δράμα αφορά τις ιστορίες που έχουν σχεδιαστεί για να «εκπροσωπούνται» (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, κλπ) και να μην να «φαντασιώνονται» (όπως διά μέσου του βιβλίου).

Σε τι μας είναι χρήσιμη η δραματουργία;

Το να αφηγείται κανείς μία ιστορία δεν είναι μία περιττή ανάγκη. Η αφήγηση μίας ιστορίας, ενός μύθου, είναι πολύ χρήσιμη για ένα παιδί, όχι μόνο γιατί το διασκεδάζει και τροφοδοτεί την φαντασία του, αλλά επίσης και κυρίως, γιατί το βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων του και το κάνει να διακρίνει το μέλλον του, επιτρέποντάς του να ωριμάσει. Τελικά μία αφήγηση βοηθά να ζήσουμε.

Ως ενήλικας, κάθε ανθρώπινο ον έχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη για ιστορίες. Προπάντως αυτές χρησιμεύουν στο να τον διασκεδάσουν με την ετυμολογική έννοια του όρου, δηλαδή στο να «κομματιάσει» και να πετάξει μακριά τα θρύμματα τού άγχους, της στενοχώριας και της ανίας και να ξεχάσει έτσι την καθημερινότητα. Αλλά είναι και κάτι πολύ περισσότερο από αυτό. Ακόμη και ένα ματς ποδοσφαίρου, ή ένα τηλεοπτικό παιχνίδι, γνωρίζουμε ότι επίσης θα μας διασκεδάσει. Τι ΔΕΝ μπορούν να κάνουν αυτά, είναι να μας βάλουν μέσα στη σκέψη και κυρίως μέσα στα συναισθήματα του άλλου. Μπορεί να γνωρίζουμε τις σκέψεις, τις επιθυμίες τού άλλου, αλλά όχι αρκετά τον κόσμο της φαντασίας τους. Για τους ανθρώπους γύρω μας, έχουμε την εικόνα τους, αλλά πολύ λιγότερο γνωρίζουμε τα συναισθηματά τους, ή τις επιθυμίες τους. Η δραματουργία προσφέρει την δυνατότητα ώστε όλα αυτά να ενοποιηθούν, το να παντρέψει την εικόνα με τις σκέψεις, την επιθυμία με το συναίσθημα, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο στο θεατή να ζυμωθεί μερικώς με τον Άλλον, να αλληλογνωριστούν και ως εκ τούτου να γνωρίσουμε καλύτερα τον ίδιο τον εαυτό μας. Συχνά πιστεύουμε ότι ο καλλιτέχνης καθοδηγείται στη δημιουργική διαδικασία με βάση το ένστικτό του. Αυτό όμως δεν είναι παρά ένα μέρος της όλης δημιουργικής διαδικασίας. Ο καλλιτέχνης πάντα ακολουθεί κάποιους κανόνες, δεν υπάρχει έργο τέχνης που να μην εγγράφεται σε ένα πλαίσιο αναφοράς, ή σχολή σκέψης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάποιους από αυτούς τους κανόνες, όχι για να απομυθοποιήσουμε τα έργα τέχνης, αλλά προκειμένου να επιτραπεί στον θεατή να έχει μια ανάγνωση και μια ποιό πλούσια οπτικοποίηση του έργου.

Παρουσίαση της ομιλίας του κ. Σεβαστίκογλου Πέτρου στην Πάρο στις 12 Νοεμβρίου 2016: Είναι η δραματουργία χρήσιμη;

Rafael Mahdavi

The Seeker Sought

Fiat Justitia ruat caelum

The searcher is pursued, the seeker sought.
Why's he hightailing it? What state secret does he know?
Can the sky fall (vide Roman law) if he is caught?
A Cyclopean moon casts light like napalm snow,

freeze-frames the landscape into the Western Front.
He dodges but is shadowed by a luminescent owl
whose amoral plot may be to mastermind the hunt.
Let him make off, be trapped, that bird will prevail.

The escapee like Diogenes grips a small torch.
It throws a wan white saucer on the ground,
enough to find the vital insight that's been lost,

so skill in art or a scintilla of value may be found.
Beneath clouds that menace like a brimstone arch
he runs for it, love clutched like a nugget in his fist.

Αυτός που ψάχνει, τον ανακαλύπτουν

Fiat Justitia Ruat Caelum

Ο ερευνητής επιδιώκει, ο αναζητών βρίσκει.
Αλλά γιατί είναι αυτός που βιάζεται;
Ποιό κρατικό μυστικό άραγε γνωρίζει
Μήπως πέσει ο ουρανός και παγιδευτεί;
Ένα κυκλώπειο φεγγάρι ρίχνει φως σα βόμβα ναπάλμ στο χιόνι, και το τοπίο παγώνει στο Δυτικό Μέτωπο.

Ο ίδιος το αποφεύγει, αλλά σκιάζεται από την αστραφτερή κουκουβάγια,
της οποίας το ανήθικο σχέδιο δεν είναι παρά να καθορίσει το κυνήγι.
Αφήστε τον να κρυφτεί, τελικά θα παγιδευτεί, και το πτηνό θα επικρατήσει.

Ο δραπέτης, όπως ο Διογένης, αρπάζει ένα μικρό δαυλό.
Ρίχνει ένα ασπριδερό πιατάκι στο έδαφος,
που όμως αρκεί για να εντοπίσει τη χαμένη ζωτική εικόνα,

ώστε η εμπειρία της τέχνης ή ένα ίχνος τής αξίας της να μπορεί ακόμη να βρεθεί. Κάτω από τα απειλητικά σύννεφα που σαν ασίδα από θείαφι είναι, τρέχει γι αυτό, την αγάπη που κρατά σφικτά σαν ένα ψήγμα στη γροθιά του.

*The Threshing Circles (aloni) is from a series of poems about Paros, entitled, Ten Sketches from a Greek Terrace, from his collection, The Walking Wounded (Daedalus)

What type of development is planned for us and which one is good for us?

As we all know, development on Paros was never programmed, but was always the result of diverse initiatives, some appropriate, many unfortunate. Recently we hear a lot about strategic plans, marketing plans, redefining the tourist products... Also speeches at all levels promote sustainable development, sustainable tourism, conservation of the character of the islands...

Unfortunately when it comes to real stuff, such as the Prefecture's Marketing Plan for the Tourist Product proudly presented earlier this year, and which concludes that the competitive advantages of the Islands of South Aegean is the product "Sun & Beach", we realize that a planning coming from above is very worrisome.

The marketing plan for the South Aegean was obviously not developed locally and it's apparently based on a paper written in 2012 by McKinsey, entitled "Greece 10 Years Ahead: Defining Greece's new growth model and strategy".

What is proposed in this paper for the sector of tourism?

The paper identifies the issues of Greek tourism: a stagnation of its competitive position in its traditional markets, a limited success in attracting visitors from emerging countries, namely China and Russia, a too concentrated tourist season and tourists spending relatively less than in competing countries.

It attributes the causes of those issues to the mainstream Greek tourist product, which is a "Sun & beach" product with broad mass-market appeal, yet with low average quality and very limited differentiation in Themes. And also to "a doubtful economic viability in the absence of **large-scale accommodation** and high value added infrastructure", reinforced by "restrictions that prevent development, which would cater more effectively to modern demand pattern and growing market segments": namely, integrated resorts, vacation homes, cruise embarkation ports, marinas."

The development model suggested by this paper is to re-focus the tourism strategy in maintaining geographic markets, penetrate in emerging countries (Russia, China, Emirates...), whilst shifting to higher-income segments and quality upgrading "Sun & Beach" by developing a **network of large integrated resorts and vacation homes**.

This is the type of strategy that transforms destinations into "touristic luxury ghettos", excluding local communities. Also, it's very controversial to qualify this type of development as consistent with "modern demand pattern and growing market segments". I think it's only consistent with major investors demand, ignoring its unsustainability.

Sustainable tourism is becoming more widely accepted – so much so that UNESCO now believes it will go from alternative to mainstream within a decade. UNWTO says

"Tourist choices are increasingly influenced by sustainability considerations." A 2013 TripAdvisor survey shows that nearly two-thirds of travellers "often" or "always" consider the environment when choosing hotels, transportations and meals. 66% of consumers around the world say they prefer to buy products and services from companies that have implemented programs to give back to society, according to a 2012 Nielsen Wire Survey.

It's quite obvious that the competitive advantage of the Islands of the Cyclades is related to what made them popular destinations: their unique identity, microcosms of small-scaled infrastructure, with a unique natural and cultural environment. **Added value has to be generated from tourism products connecting natural and cultural heritage, local agricultural production, gastronomy, which will trigger a multiplier effect in the local economy, and will retain locally a higher percentage from turn-over.**

For decades Islands' marketing has been targeting a broad unidentified mass-market, which eventually travels mainly in high-season and is mainly interested in the "Sun & Beach" theme. But new technologies offer tools to destinations to almost surgically target niche markets, travellers that have the interests relevant to the destination.

A marketing plan for the Cycladic Islands wouldn't need to have geographic and income targeting criteria, but mostly "interests" and "life style" criteria. It should target travellers interested in discovering local communities, in archaeology, history, gastronomy, arts, walking etc... "Sun & Beach" would be a plus, the exact opposite than suggested by the Periferia, where other Themes are a plus to "Sun & Beach"! This type of tourism will not only constrain the destination to preserve its patrimony, but will provide incentives and funds to upgrade it. Conveniently this is a type of tourism which concentrates less in high season.

The scale of the economy that is supposed to be a problem for the economic viability of businesses, is certainly an issue for many types of businesses, but probably ways not as big as the seasonal concentration. It is tempting to say that it's not an issue for accommodation in the era of booking platforms and sharing economy, where a tiny operation is able to have the same kind of exposure than any large complex.

But size certainly matters for many other types of business, mainly for processing units, but not only. The most suitable way to address the issue is clustering and other means of association, the best being the creation of cooperatives carefully constituted to respect the established ethics and rules of cooperatives. Cooperatives can engage in tourism, agricultural production and processing, renewable energy... They help social cohesion and empowerment, and in a conjecture of a bankrupted state, they can re-inject profits into not straightforward commercial activities such as arts, culture and conservation and revitalisation of cultural and natural patrimony.

Τη είδος ανάπτυξης μας ετοιμάζουν και ποιο είναι καλό για εμάς;

Ενώ επί δεκαετίες ανησυχούσαμε για την απουσία στρατηγικής ανάπτυξης, τώρα ανησυχούμε για την εφαρμογή κακής στρατηγικής. Όπως αυτή στην οποία βασίζεται το πλάνο μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος που παρουσίασε με περηφάνεια η περιφέρεια στην αρχή του έτος, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών του Αιγαίου είναι το προϊόν «Ήλιος & Θάλασσα». Και προτείνει τον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής στρατηγικής με διείσδυση σε αναδυόμενες χώρες, στροφή προς κατηγορίες υψηλότερου εισοδήματος και την ποιοτική αναβάθμιση του «Ήλιος & Θάλασσα» με την ανάπτυξη μεγάλων ολοκληρωμένων θέρετρων ώστε να δημιουργηθεί οικονομία κλίμακος. Είναι ένα πλάνο που προφανώς ήρθε «από απάνω», και δεν επεξεργάστηκε ούτε διαβουλευτήκε τοπικά. Είναι το

είδος στρατηγικής που μετατρέπει προορισμούς σε τουριστικό γκέτο πολυτελείας, προκαλώντας επιπλέον κοινωνικό αποκλεισμό. Την στιγμή που ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται όλο και πιο ευρέως αποδεκτός - τόσο πολύ έτσι ώστε η UNESCO πιστεύει τώρα ότι από εναλλακτικός, θα γίνει επικρατούσα τάση μέσα σε μια δεκαετία. Είναι προφανές ότι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των νησιών των Κυκλάδων είναι αυτό που τα έκανε δημοφιλείς προορισμούς, ήτοι η μοναδική ταυτότητά τους, μικρόκοσμοι μικρής κλίμακας υποδομών, με ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Προστιθέμενη αξία πρέπει να δημιουργηθεί μέσω τουριστικών προϊόντων που συνδέουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά με την τοπική γεωργική παραγωγή, γαστρονομία, μεταποίηση, βιοτεχνία, που θα προκαλέσουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

στην τοπική οικονομία, διατηρώντας εξάλλου υψηλότερο ποσοστό επί του τουριστικού τζίρου σε τοπικό επίπεδο. Για δεκαετίες το μάρκετινγκ των νησιών έχει ως στόχο μια ευρεία άγνωστη ταυτότητας μαζική αγορά, η οποία τελικά ταξιδεύει κυρίως στην υψηλή σεζόν και ενδιαφέρεται κυρίως στο θέμα «Ήλιος & Θάλασσα». Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν εργαλεία στους προορισμούς για να στοχεύσουν εξειδικευμένες αγορές ταξιδιωτών που έχουν ενδιαφέροντα συναφή με τον προορισμό. Ένα σχέδιο μάρκετινγκ για τα νησιά των Κυκλάδων δεν χρειάζεται να έχει γεωγραφικά η εισοδηματικά κριτήρια στόχευσης, αλλά ως επί το πλείστον "ενδιαφέροντα" και "τρόπους ζωής".

Η ανάπτυξη της Πάρου μέσα από την ανάδειξη του αρχαιολογικού της πλούτου

Στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν αντληθεί από την έκδοση του Δήμου Πάρου: «ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ Πάρος - Αντίπαρος - Δεσποτικό Από την Προϊστορία στα Νεώτερα χρόνια»

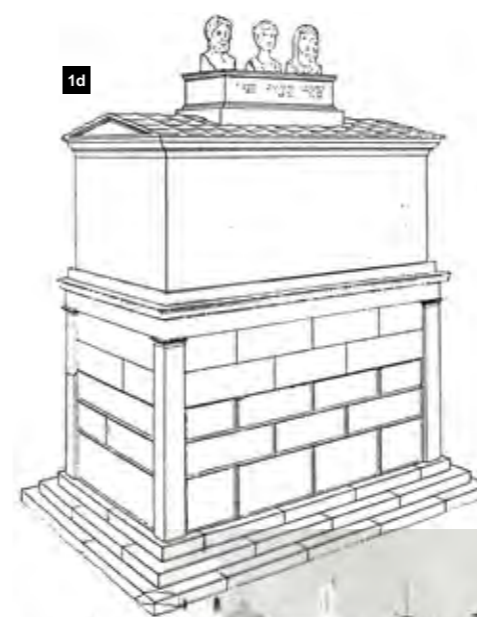
Η Πάρος, και συγκεκριμένα η Παροικιά, έχει 12 αρχαιολογικούς χώρους πολύ σημαντικούς από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως. Η ανάδειξη και προστασία τους σημαίνει την ταυτόχρονη ανάδειξη του διαχρονικού πολιτισμικού πλούτου του νησιού, ο οποίος άλλωστε αποτελεί για την Πάρο ένα σημαίνον συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να συμβάλει στη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου. Η ομάδα του περιοδικού μετά από επισκέψεις στους χώρους, γόνιμες συζητήσεις με κατοίκους και φίλους του νησιού και με τον υπεύθυνο αρχαιολόγο της Πάρου, Γιάννο Κουράγιο και τη συνεργάτιδα του Ίλια Νταϊφά κάνει κάποιες σκέψεις-προτάσεις για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.

Ο πιο σημαντικός ίσως χώρος είναι το Αρχαίο Νεκροταφείο, στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, η ανάδειξη του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ύψιστη προτεραιότητα των αρμοδίων φορέων. Από αρχαιολογικής και ιστορικής απόψεως, είναι ένα από τα καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, με ποικίλια τάφων που μας δίνουν βασικές πληροφορίες για την αρχαία Πάρο και πλήθος ευρημάτων- κάποια μοναδικά στα νησιά! Από την άποψη της ανάδειξης, είναι μία σπάνια περίπτωση, αφού συνήθως τα νεκροταφεία καταχώνονται λόγω προβλημάτων διατήρησης τους εντός του σύγχρονου οικιστικού ιστού, και αν πάλι διασωθούν, σπάνια η έκτασή τους είναι τόσο μεγάλη. Επιπλέον, ο χώρος είναι πάνω στον πιο πολυσύχναστο δρόμο του λιμανιού, θεατός από χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Θα ήταν εύκολο να γίνουν κάποιες ενέργειες ανάδειξης του αρχαίου νεκροταφείου, καθώς υπάρχει εγκεκριμένη εδαφοτεχνική μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων για την αποστράγγιση και

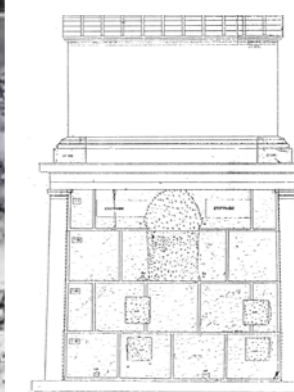
την ανάδειξη του χώρου, σύμφωνα με την οποία οι μαρμαρινες σαρκοφάγοι θα ανυψωθούν στο επίπεδο του σύγχρονου δρόμου για να προστατευθούν από τα αναβλύζοντα υπόγεια ύδατα. Επιπρόσθετα, δίπλα στον χώρο υπάρχει ήδη το οίκημα που λειτουργεί ως εκθετήριο, το οποίο μπορεί να ευπρεπιστεί με νέο φωτισμό και φωτογραφίες.

Ένας ακόμη εξαιρετικά σημαντικός χώρος που χαιρεί άμεσης προστασίας και αναδειξης είναι το Δήλιο. Η πιο μακρινή απόστασή του από την πόλη το καθιστά άγνωστο σε αρκετούς επισκέπτες. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι ένας καλός καθαρισμός του χώρου, εξυγίανση της περιφέρειας, τοποθέτηση μίας νέας ταμπέλας, και- το κυριότερο- η τοποθέτηση μίας ελκυστικής και κατατοπιστικής ταμπέλας σε κεντρικό σημείο της Παροικιάς, η οποία θα "παραπέμπει" στο χώρο του Δήλιου, με αρχαιολογικές πληροφορίες, σχέδιο και χάρτη διαδρομής.

Ακόμη δύο σημαντικοί χώροι είναι οι ελληνοιστικές οικίες με τα ψηφιδωτά πίσω από το αρχαιολογικό Μουσείο που χρίζουν καθαρισμού και περιφράξης, καθώς επίσης και οι Τρεις Εκκλησιές στο δρόμο προς τη Νάουσα, όπου πιθανολογείται ότι βρισκόταν το ηρώο του περίφημου παριανού ποιητή Αρχίλοχου. Το Πύθιο και το Ασκληπιείο στο δρόμο προς Πούντα θα μπορούσαν και αυτά να καθαριστούν, να εξυγιανθεί ο φωτισμός τους και να επαναλειτουργήσει το εκθετήριο που είχα κατασκευαστεί από την Εφορεία πριν πολλά χρόνια. Τέλος, καθαρισμό και ευπρεπισμό χρειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο ναός της Αθηνάς στο Κάστρο που βρίσκεται σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά και πολυσύχναστα σημεία της Παροικιάς.

Νεκροταφείο: Στη σύγχρονη παραλιακή οδό της Παροικιάς, στη θέση Βίτζι, έχει εντοπιστεί το δημόσιο νεκροταφείο της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα σωζόμενα αρχαία νεκροταφεία στις Κυκλάδες, το οποίο έχει διατηρηθεί και αποτελεί οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο. Εκτός από το τμήμα του νεκροταφείου που είναι ορατό, δεκάδες τάφων έχουν ανασκαφεί και σε παρακείμενα οικοπέδα. Η χρήση του χρονολογείται από τον 8ο αι.π.Χ. έως το 2ο αι.μ.Χ. και, όπως συνηθίζονταν στην αρχαιότητα, βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλης. Έχει αποκαλυφθεί μεγάλος αριθμός επιτύμβιων μνημείων και τάφων διαφόρων τύπων (κιβωτιόσχημοι, κεραμοσκεπείς, λακκοειδείς, εγχυτρισμοί, κάλπες, σαρκοφάγοι). Τα ευρήματα από την ανασκαφή του νεκροταφείου ρίχνουν φως στη δημογραφική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση της αρχαίας πόλης.

Άλλοι χώροι ταφής: Χώροι ταφής έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Παροικιάς. Στη θέση Αγίος Παντελεήμων έχει ανασκαφεί τμήμα νεκροταφείου που ήταν σε χρήση από την αρχαϊκή περίοδο έως και την ύστερη αρχαιότητα. Από τα ταφικά μνημεία που έχουν αποκαλυφθεί ξεχωρίζει ένα κυκλικό μνημείο της αρχαϊκής περιόδου. Πρόκειται για κυκλική, βαθμιδωτή κατασκευή, παρόμοια με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Ολυμπιονίκη Θεαγένη στη Θάσο. Αποτελείται από τρεις βαθμίδες διαμέτρου 3,12μ. Πολύ κοντά στο κυκλικό μνημείο εκτείνεται νεκροταφείο υστεροελληνοιστικών/ρωμαϊκών χρόνων.

3a

Ιερό Δηλίου Απόλλωνα και Άρτεμης (Λόφος Δηλίου): Σε κορυφή λόφου βόρεια της Παροικίας βρίσκεται το ιερό του Δηλίου Απόλλωνα και της Άρτεμης. Ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι.π.Χ.) και αρχικά είχε απλή μορφή: ένας περίβολος περιέκλειε βραχώδες έξαρμα και το βωμό για τις λατρευτικές θυσίες. Στα τέλη του 6ου αι.π.Χ./αρχές 5ου αι.π.Χ. κτίστηκε στο ίδιο σημείο μαρμάρινος ναός διαστάσεων 9,50μ.χ6μ.με σηκό και πρόναο με δύο κίονες στην πρόσταση. Είχε αετωμετική στέγη, από την οποία σώζονται τα περίτεχνα μαρμάρινα ακρωτήρια. Προστατευόταν από περίβολο που περιέκλειε και το βωμό. Η επιλογή της θέσης του ναού δεν είναι τυχαία, αφού από το πλάτωμά του οι πιστοί μπορούσαν να βλέπουν τη Δήλο, το ιερό νησί του Απόλλωνα. Μέσα στο ναό ήταν στημένο το υπερφυσικού μεγέθους λατρευτικό άγαλμα της Άρτεμης, ύψους 2,74 μ. που χρονολογείται στο 490-480 π.Χ. Αφού συνετέθη από δεκάδες μικρών θραυσμάτων, εκτίθεται μαζί με την βάση του στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάρου.

3b

Οικιστικό συγκρότημα ελληνιστικής περιόδου: Στη θέση Καστροβούνι εντοπίζεται ο οικιστικός πυρήνας της πόλης. Έχουν αποκαλυφθεί τρία κυριακά συγκροτήματα κατοικιών που επικοινωνούν με δρόμους. Τα δωμάτια τους είχαν ψηφιδωτά δάπεδα. Ιδιαίτερο εύρημα αποτελεί ο κορμός γυμνού

4

ανδρικού αγάλματος που βρέθηκε εντοιχισμένο σε β' χρήση στον τοίχο πηγαδιού του συγκροτήματος.

5

Ιερό Πυθίου Απόλλωνα (Θέση Αγία Άννα) - Ιερό Ασκληπιού: Ο Ο. Rubenshon ανέσκαψε στις αρχές του 20ου αι. δύο ιερά στη θέση Αγία Άννα, το ένα ήταν αφιερωμένο στο θεό-ιατρό Ασκληπιό και το δεύτερο στον Πύθιο Απόλλωνα. Βρίσκονται έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, σε πλάτωμα λοφίσκου με απρόσκοπτη θέα προς το λιμάνι.

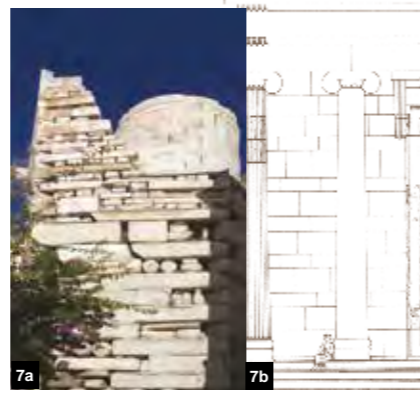
Το ιερό του Απόλλωνα ιδρύθηκε στην αρχαϊκή περίοδο, όπως αποδεικνύει η εύρεση ενός αρχαϊκού κούρου και μαρμάρινου κυβόλιθου με παραστάσεις του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια και λίγα αρχιτεκτονικά μέλη από το μεταγενέστερο ναό του 4ου αι.π.Χ.

Το ιερό του Ασκληπιού βρίσκεται στο πλάτωμα πάνω από το Πύθιο. Ιδρύθηκε τον 4ο αι.π.Χ. κοντά σε πηγή, καθώς το νερό ήταν απαραίτητο για τα τελετουργικά δρώμενα. Σε επίπεδο χώρο διαστάσεων 45x15 μ. κτίστηκε ένα ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές. Στο εσωτερικό του βρισκόταν ο βωμός και διάφοροι βοηθητικοί χώροι, ενώ κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες, η μία κτισμένη από μάρμαρινες πλάκες.

6

Αρχαίο τείχος (Θέση Δύο Πλάκες): Το τείχος της αρχαίας πόλης κτίστηκε στην αρχαϊκή εποχή (7ος αι. π.Χ.) και χρησιμοποιήθηκε έως την ύστερη αρχαιότητα. Στη θέση Δύο Πλάκες έχει αποκαλυφθεί τμήμα του ανατολικού σκέλους του, μήκους 50μ. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η Ανατολική πύλη με μονολιθικές παραστάδες που σώζονται σε ύψος 3μ. Έξω από την πύλη υπήρχε ορθογώνιος πύργος διαστάσεων 9x7,50μ..

Ναός Αθηνάς (Λόφος κάστρου): Στο λόφο του κάστρου σώζονται τα θεμέλια του ναού της Αθηνάς Πολιούχου. Πρόκειται για δωρικό αμφιπρόστυλο εν παραστάσει ναό, με έξι κίονες στον πρόδομο και έξι στον οπισθόδομο. Είχε πλάτος 16,50μ., ωστόσο σώζεται μόνο ο οπισθόδομος του, αφού τα 3/4 του ναού έχουν καταποντιστεί μαζί με τη δυτική πλευρά του λόφου στη θάλασσα. Χρονολογείται γύρω στο 530-525 π.Χ. (επί τυραννίας Λύγδαμη). Τμήματα της θεμελίωσης και της μαρμάρινης ανωδομής του ναού είναι εντοιχισμένα στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ το μαρμάρينو πλαίσιο της θύρας, διαστάσεων 3,76x5,96μ., είναι εντοιχισμένο στο κάστρο.

Le développement de PAROS par la valorisation de ses richesses archéologiques

Les informations sur les lieux archéologiques proviennent de l'édition de la Municipalité de Paros : «Yannos Kourayos Paros-Antiparos-Despotiko. De la préhistoire aux années récentes»

Les 12 emplacements archéologiques de Paros et plus particulièrement de Parikia, sont d'un grand intérêt tant archéologique qu'historique. Leur mise en valeur et protection permettra de souligner la richesse culturelle de l'île qui représente un avantage comparatif pour Paros et qui pourrait avoir une incidence positive à son développement général. Suite à la visite des lieux et compte tenu des échanges avec les habitants et les amis de l'île comme avec l'archéologue de Paros, Yannos Kourayos et sa collaboratrice Iliia Daifa, l'équipe de la revue présente ici de propositions en la matière. Le lieu le plus important est, de toute évidence, l'ancien cimetière sur la route côtière du port ; sa mise en valeur constitue du sort une priorité d'action de premier ordre pour les autorités compétentes. D'un point de vue archéologique et historique, il s'agit ici d'un des meilleurs anciens cimetières préservés de Cyclades. La variété des caveaux a procuré d'informations larges pour ce qui est de l'ancienne Paros ainsi que plusieurs objets dont certaines pièces uniques au milieu des îles. Son emplacement en dehors d'un centre urbain rend sa

valorisation aisée. Sa grande étendue est un atout additionnel ainsi que sa situation sur la voie la plus empruntée du port et par conséquent, visible par les milliers de touristes sur l'île. De plus, le bâtiment où sont hébergés les objets en provenance de l'ancien cimetière est situé juste à côté du lieu.

Un autre lieu de grande importance est Dilio qui est bien éloigné de la ville et du sort, reste inconnu à la majorité des touristes sur l'île. Le lieu mérite une mise à niveau soutenue et sa clôture entretien. Plus important encore, une pancarte qui indique la voie vers Dilio et qui fait état d'informations d'ordre archéologique et pratique est à placer à un lieu central de Parikia.

Deux autres lieux d'importance - les mosaïques derrière le Musée archéologique et les Trois Eglises sur la route vers Naousa où est supposé être situé l'édifice du célèbre poète Archilochos de Paros - nécessitent restauration et clôture. Finalement, Pithio et Askliopon sur la route vers Pounta ainsi que le temple d'Athéna au château fort de Parikia devraient aussi être soignés et éclairés convenablement.

L'ancien cimetière: situé sur la voie côtière de Parikia, il s'agit d'un des meilleurs et de mieux préservés anciens cimetières de Cyclades. Il fut utilisé du 8ème siècle av. J.-C au 2nd siècle ap. J.-C. et conformément aux usages de cette époque, il était placé en dehors des fortifications. Les excavations ont permis de restituer avec détail l'organisation sociale, culturelle et économique de l'ancienne ville. (photo 1a, 1b, 1c, 1d)

Lieux d'enterrement: A Parikia, des caveaux ont été également excavés sur d'autres lieux. A Agios Panteleimon, une partie d'un cimetière qui a servi une longue période durant l'antiquité a été mis à jour. Parmi les autres édifices funestes se détache une bâtisse de forme cyclique de 3,12 mètres de diamètre, semblable à celle de Théageni, un médaillé des jeux Olympiques, à Thassos. (photo 2)

Temple Diliou Apollon et d'Artemis (Colline Diliou): au sommet de la colline au nord de Parikia, le Temple de Diliou Apollon et d'Artemis avait été édifié à la période de 9ème - 8ème siècle av. J.-C. (photo 3a, 3b)

Vestiges urbains de période hellénistique: le centre urbain est situé à l'emplacement Kastrovouni. Où trois ensembles d'habitations reliés de routes ont été mis à jour. De grand intérêt les mosaïques au sol des pièces ainsi qu'un statut d'homme nu encastré dans la paroi d'un puits. (photo 4)

Temple Pythiou Apollona (lieu de Sainte Anne) - Temple Asklipiou: O début du 20ème siècle, deux temples au lieu Sainte Anne avaient été excavés par O. Rubenshon - l'un, dédié au dieux-médecin Asklipios, date du 4ème siècle av. J.-C. et l'autre, dont subsistent les seules fondations, est destiné au Pythios Apollon et date de la période archaïque. (photo 5)

Fortifications antiques (lieu Deux Plaques): Les fortifications de la ville ancienne furent érigées au 7ème siècle av. J.-C. et ont servi jusqu'à la fin de la période antique. Au lieu Deux Plaques, la partie Est des fortifications s'étend sur 50 mètres et à proximité, on voit également une tour orthogonale de dimensions 9 x 7,5 mètres. (photo 6)

Temple d'Athéna (Coline du Château fort): Le Temple dédié à Athéna est de forme dorienne à double rangée de piliers. Large de 16,5 m, il date de 530-525 av. J.-C. Seuls ses fondations subsistent actuellement dont une partie est encastrée à la partie Sud de l'Eglise Saint Constantin. (photo 7a, 7b)

Nouveaux espoirs économiques à Paros

La crise économique qui frappe la Grèce conduit à des taux de chômage record en particulier dans les grands centres urbains. Des très nombreux jeunes sont amenés à choisir le départ, soit vers des pays étrangers, soit vers la campagne. Mais parfois le retour au pays de jeunes - souvent éduqués - permet l'émergence de nouveaux métiers et de nouvelles activités, dont le caractère s'ancre dans les traditions locales. On voit ainsi ressurgir un développement économique dont les caractéristiques sont la proximité et la durabilité. Les Amis de Paros sont attentifs à ces évolutions car le renforcement d'une nouvelle couche d'entrepreneurs constitue une des conditions pour assurer le développement durable de Paros.

Nous avons eu l'occasion de parler dans notre précédent numéro des jeunes entrepreneurs qui se sont lancés dans la fabrication d'une bière locale («56 Isl es») ou dans la création d'une nouvelle gamme de pâtes inspirée de la tradition locale («Parian Zymaraki»). Ces nouvelles activités accompagnent d'autres, notamment dans le domaine de l'agriculture, que nous avons eu dans le passé de mettre en exergue. Notre association a en effet honoré les jeunes agriculteurs en 2010 qui ont le courage de développer des cultures agricoles sur des «nouveaux» terrains agricoles qui avaient été abandonnés suite à l'exode des années 1960. Leurs activités permettent aux habitants mais aussi aux restaurants à consommer des produits locaux de qualité, souvent biologiques, favorisant ainsi la captation sur l'île du revenu issu du tourisme et la création d'emploi. Ce faisant ces nouveaux jeunes agriculteurs préservent l'environnement, entretiennent le paysage agricole de l'île, un des atouts pour le tourisme durable. Parmi ces jeunes agriculteurs l'exemple d'Arsenis Loukis est à part. Arsenis

a réussi à développer sur des centaines d'arrhes la culture de fruits et légumes mais aussi à expérimenter la culture de nouveaux produits comme la grenade. Enfin, il a réussi à créer un créneau de distribution pour ses produits, et pour d'autres produits de qualité grecs, y compris les mangues de Paros, en concevant un très joli magasin, selon les meilleurs principes des magasins «delicatessen».

Ces réalisations ne sont pas allées sans mal car les jeunes entrepreneurs en Grèce pâtissent d'un chemin semé d'embûches et d'une absence notoire d'aides publics. En outre, les organisations professionnelles ne sont pas toujours au rendez-vous. Malgré ces difficultés nombreux sont les jeunes entrepreneurs qui se lancent avec enthousiasme dans des activités innovantes dans tous les domaines où Paros et son environnement cycladique offrent une opportunité que ça soit dans le

domaine des services, de la restauration, ou encore dans celui du développement de cultures inconnues ou abandonnées (à titre d'exemple nous rendons compte plus bas de quelques cas que nous connaissons et qui méritent d'être soulignés, sans épuiser le sujet).

Tous ces jeunes entrepreneurs sont représentatifs d'une nouvelle couche d'entrepreneurs qui allient tradition et modernité dans une perspective de développement durable. Les Amis de Paros continueront à soutenir leurs efforts, car ils œuvrent dans la crise, et malgré elle, à l'émergence d'un monde tel que nous le souhaitons aussi. Nous saluons ici leur ténacité, leur persévérance et leurs efforts. Ils représentent l'avenir économique de l'île.

Jason Ghikas
aegean
DELI

Angelos Pitsikalis
Elissavet Bogiadzi

Jason Ghicas

α μια formation et une expérience acquises en particulier hors de Grèce en tant que capitaine de bateau. Polyglotte, cultivé, il a ouvert avec son épouse un restaurant sis sur la place centrale de Parikia qui reste ouvert la quasi-totalité de l'année. D'un excellent rapport qualité prix, ce restaurant sert des plats traditionnels mais innovants.

Angelos Pitsikalis et Elisabeth Bogiadzi

se sont lancés dans le métier de la production de miel, alors que le premier a une expérience bancaire et la seconde est diplômée de l'école de Polytechnique. Ils produisent maintenant dans leur endroit entre Lefkes et Kostos plusieurs tonnes de miel, ainsi que d'autres produits qui en sont dérivés, y compris des cosmétiques. La qualité de leurs produits -ils ont été primés pour leur travail- leur permet de les écouler auprès de dizaines de milliers de touristes chaque année à Paros.

Alkis Downward

est lui sur les hauteurs de Naoussa où il cultive lui-même surtout du câpre. Pourtant rien ne le prédestinait a priori à cette activité : formé en Science Politiques (Washington), il se spécialise dans l'économie agricole au MAICH de Chania (Centre Méditerranéen Universitaire et de Recherche financé à travers l'initiative communautaire INTEREG) puis à l'École Agricole Américaine de Thessalonique. Par la suite, il s'installe et travaille à Naoussa développant des produits agricoles qui connaissent un succès grâce à leur qualité mais aussi grâce à un bel emballage.

Νέες επιχειρηματικές ελπίδες στη Πάρο

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα ξετίναξε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι πολλοί νέοι οδηγούνται να επιλέξουν τη φυγή σε ξένες χώρες ή στην ύπαιθρο.

Όμως πολύ συχνά η επιστροφή των νέων - συχνά μορφωμένων - στην ύπαιθρο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων, που βρίσκουν τις ρίζες τους στις τοπικές παραδόσεις. Έτσι παρατηρούμε την αναβίωση μίας οικονομικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά την εγγύτητα και την αειφορία. Η Φίλοι της Πάρου παρακολουθούν από κοντά αυτές τις εξελίξεις, διότι η οικοδόμηση ενός νέου σώματος επιχειρηματιών είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Πάρου.

Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε στο προηγούμενο τεύχος μας για τους νέους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την δημιουργία μίας τοπικής μπίρας ("56 isles") ή μιας νέας σειράς ζυμαρικών εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση ("Γαριανά Ζυμαράκια"). Αυτές οι δύο δραστηριότητες συνοδεύουν πολλές άλλες, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, που είχαμε την ευκαιρία στο παρελθόν να επισημάνουμε. Ο σύλλογός μας έχει πράγματι τιμήσει τους νέους γεωργούς το 2010 που είχαν το θάρρος να αναπτύξουν γεωργικές καλλιέργειες σε "νέα" χωράφια που είχαν εγκαταλειφθεί μετά την έξοδο της δεκαετίας του 1960. Οι δραστηριότητές τους επιτρέπουν στους κατοίκους, αλλά και στα εστιατόρια, να καταναλώνουν ποιοτικά τοπικά, και συχνά βιολογικά, προϊόντα, αυξάνοντας έτσι το τουριστικό εισόδημα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό εξ άλλου οι νέοι γεωργοί συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του γεωργικού τοπίου του νησιού και φυσικά στον αειφόρο τουρισμό.

Ο **Ιάσων Γκίκας** έχει κυρίως αποκτήσει την κατάρτιση και την εμπειρία του εκτός Ελλάδος κυρίως σαν ναυτικός. Πολύγλωσσος, καλλιεργημένος, άνοιξε τελευταία ένα εστιατόριο με τη σύζυγό του που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Παροικίας, το οποίο είναι ανοικτό σχεδόν όλο το χρόνο. Με πολύ προσητές τιμές, το εστιατόριο σερβίρει μία παραδοσιακή κουζίνα αλλά και πρωτότυπα πιάτα.

Ο **Άγγελος Πιτσικάλης και η Ελισάβετ Μπογιατζή** ασχολούνται με τη παραγωγή μελιού, παρόλο ότι ο

πρώτος είχε μία τραπεζική εμπειρία ενώ η δεύτερη είναι απόφοιτος του Πολυτεχνίου. Τώρα παράγουν, στη τοποθεσία μεταξύ Κώστου και Λευκών, αρκετούς τόνους μελιού και άλλων προϊόντων που προέρχονται από το μέλι, συμπεριλαμβανομένων και καλλυντικών. Η ποιότητα των προϊόντων τους, που έχουν ήδη αναγνωριστεί, τους επιτρέπει να τα διανέμουν μεταξύ άλλων και στους δεκάδες χιλιάδες τουρίστες της Πάρου.

Ο **Άλκης Downward** βρίσκεται στα ύψη της Νάουσας, όπου καλλιεργεί

Από αυτούς τους νέους αγρότες το παράδειγμα του Αρσένη Λουκή είναι ξεχωριστό. Ο Αρσένης έχει αναπτύξει με επιτυχία την καλλιέργεια σε εκατοντάδες στρέματα φρούτων και λαχανικών, αλλά και τη καλλιέργεια νέων προϊόντων, όπως το ρόδι ή το μάνγκο. Τέλος, κατάφερε να δημιουργήσει για τη διανομή των προϊόντων του και άλλων ποιοτικών ελληνικών προϊόντων, ένα πανέμορφο κατάστημα, απαρτίλλο των καλύτερων διεθνών καταστημάτων "delicatessen".

Τα επιτεύγματα αυτά δεν έγιναν χωρίς δυσκολίες. Οι νέοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δρόμο με μεγάλα εμπόδια και φυσικά την έλλειψη δημόσιας στήριξης. Επιπλέον, οι επαγγελματικές οργανώσεις συχνά δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του. Παρά τις πάρα πολλές δυσκολίες όμως οι νέοι επιχειρηματίες ασχολούνται με ενθουσιασμό σε καινοτόμες δραστηριότητες σε όλους τους τομείς που η Πάρος και οι Κυκλάδες προσφέρουν ευκαιρίες. Είτε στο τομέα των υπηρεσιών, είτε στην εστίαση, είτε στην ανάπτυξη αγνώστων ή εγκαταλελειμμένων καλλιεργειών (ως παράδειγμα αναφέρουμε παρακάτω κάποιες περιπτώσεις που γνωρίζουμε και που αξίζουν να επισημανθούν, χωρίς φυσικά να εξαντλούμε το θέμα). Όλοι αυτοί οι νέοι επιχειρηματίες είναι αντιπροσωπευτικοί ενός νέου επιχειρηματικού τομέα που συνδυάζει την παράδοση και τον νεωτερισμό σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Οι Φίλοι της Πάρου θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις προσπάθειες αυτών των νέων, διότι δραστηριοποιούνται εν μέσω ενός πλαισίου μεγάλης οικονομικής κρίσης και παρ' όλα αυτά προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς. Χαιρετίζουμε λοιπόν την υπομονή τους, την επιμονή τους και όλες τις προσπάθειες τους. Αντιπροσωπεύουν, πιστεύουμε, ένα σημαντικό μέρος του οικονομικού μέλλοντος του νησιού.

γεί κυρίως κάπαρη. Ωστόσο, τίποτα δεν προόριζε τον Άλκη γι' αυτή τη δραστηριότητα. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (Ουάσιγκτον), ειδικεύτηκε στη γεωργική οικονομία στο MAIX Χανίων (Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και Κέντρο Ερευνών χρηματοδοτούμενο μέσω της ΕΕ/ πρόγραμμα Interreg) και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια, μετακόμισε στη Νάουσα όπου αναπτύσσει ιδιαίτερα γεωργικά προϊόντα που αντιμετωπίζουν μεγάλη επιτυχία, χάρη της ποιότητάς τους αλλά και χάρη ενός όμορφου πακεταρίσματος.

Αειφορία – Βιώσιμη Ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου

Δράση: «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

I. Πολιτική Διαχείρισης

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρούνται στα νησιά των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στην Πάρο, πολλαπλές προγραμματισμένες δραστηριότητες, που αφορούν στην αειφορία ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται, με βάση την Προστασία του Περιβάλλοντος, αποτελεί μια οικολογικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Τα νησιά του Αιγαίου και η Πάρος, αποτελούν μια ιδιαίτερη γεωγραφική ενότητα και ανεξάρτητες μονάδες στο πλαίσιο του ενιαίου ελληνικού χώρου, που απαιτούν ad hoc ιδιαίτερες ρυθμίσεις. Συνεπώς, η διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης της αειφορίας είναι σκόπιμο να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης και προγραμματισμού, με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε αιγαιοπελαγίτικου νησιού με βασικό στόχο την προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αυτονόητα στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητάς του.

Η πρωτοπορία της αειφορίας, όπως διατυπώθηκε με τις Διεθνείς Συνθήκες, κυρίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ε.Ε. στο Γκέτεμποργκ, αλλά και τελευταία στο Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 24 παρ. 1), απαντά εύγλωττα στο γνωστό ερώτημα «ανάπτυξη ή περιβάλλον;»

Στο σημείο αυτό γίνεται άμεση αναφορά, στο Δίκτυο Αειφόρων Νήσων του Αιγαίου, που αποσκοπεί στην από κοινού διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την ισόρροπη και ορθή ανάπτυξη, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα συνεργασίας των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την διεθνή επιστημονική κοινότητα, εισάγοντας και προσαρμόζοντας ανάλογα επιτυχείς πρακτικές.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», πρόγραμμα που τρέχει

εδώ και αρκετό καιρό, η γνωστή Ελληνική Εταιρεία για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό (ΕΛΜΕΤ), θεωρείται ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Πάρου και να προσφέρει πιλοτικές διαστάσεις μιας και κατά περίπτωση εφρημοσμένης ορθολογικής διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων.

2. Δράση «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ»

Σήμερα, παρουσιάζεται η δράση «Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο», μία δράση της οποίας ο βασικός σχεδιασμός ανήκει στον Δήμο Πάρου, ο οποίος με ιδιαίτερη ευαισθησία και ορθολογικό προγραμματισμό, έχει σχεδιάσει αρκετές δράσεις, που αφορούν στην ανάπτυξη της αειφορίας, επικεντρώνοντας μια από τις πρώτες βασικές δράσεις στο τοπίο.

Αξιολογώντας και προβάλλοντας την βασική δράση για την οποία ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», διατηρεί έντονο ενδιαφέρον, προτιθέμενος να συνεργασθεί για την υλοποίηση του στόχου με τον Δήμο Πάρου, αναφέρομε ότι, η δράση για το τοπίο ειδικότερα, όπως και άλλες υπό μελέτη δράσεις, πλαισιώνονται εκάστοτε από μελέτες ειδικών προσώπων, που έχουν καταγράψει το είδος και τον τρόπο παρέμβασης κατά περίπτωση, ώστε τα εναπομείναντα τοπία (τοπία που συνδέονται π.χ. με την ύπαρξη οικισμού και οικιστικών συνόλων, τοπία που σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως π.χ. λιβάδια, πεζούλες, βοσκοτόπια, ανεμόμυλοι κ.λπ.), που έχουν υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, να ανακάμψουν και να διατηρηθούν ανέπαφα στο μέλλον.

Στόχο του πρώτου παρουσιάζόμενου προγράμματος, αποτελεί βασικά η ανάπτυξη πεζοπορικών διαδρομών στην

Πάρο, η οποία διαθέτει ευρύ και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών (μερικά εκ των οποίων παρουσιάζουν και αρχαιολογικό ενδιαφέρον).

Στην προσπάθεια αυτή ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, προτίθεται να συνεργασθεί με τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ», ο οποίος μετά από δόκιμη και επιτυχή συνεργασία, με τοπικούς φορείς και την κοινωνία πολιτών, Ευρωπαίων και Ελλήνων, έχει αναπτύξει στην Πάρο επωφελείς, για την ανάπτυξη αυτή, δραστηριότητες.

Η όλη προσπάθεια, συντάσσεται απόλυτα προς την προσπάθεια της νέας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, όσον αφορά στην Σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο, με πλήρη αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για το τοπίο, και το Πρόγραμμα – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Οικοσυστημάτων. Στο δημοσίευμα αυτό, η γράφουσα παρουσιάζει συνοπτικά την μελέτη «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ» που εκπονήθηκε, τον Ιανουάριο 2013, από τον κ. Ιωάννη Κουζούμη, Αρχιτέκτονα, Μηχανικό ΕΜΠ, και Επιστημονικό Συνεργάτη του Δημάρχου Πάρου (συναφώς, προς την μελέτη, βλ. και κ. Ιωάννη Ραγκούση, Πολιτικό Μηχανικό Δήμου Πάρου).

Η παρουσιάζομενη μελέτη, έχει ήδη εγκριθεί από το ΚΑΣ και αποσκοπεί στην βελτίωση της αγροτικής οικονομίας, καθώς και στην άμεση κάλυψη ζήτησης νέων μορφών τουρισμού (περιπατητικού, αρχαιολογικού, προσκυνηματικού, γαστρονομικού κ.α.).

Στο επόμενο τεύχος θα ακολουθήσει η Συνοπτική παρουσίαση της μελέτης.

¹ Επισημαίνονται δύο πολύ σημαντικές Ημερίδες, με κύριο οργανωτή τον Δήμο Πάρου. Η πρώτη με τίτλο: «Καινοτομία, αειφόρος Ανάπτυξη και Τουρισμός», πραγματοποιήθηκε στις 14-5-2016 και η δεύτερη με τίτλο: «Ημερίδα για το Περιβάλλον και την αειφόρο Ανάπτυξη» με συνδιοργανωτές το ΕΚΠΑ, το ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίστη και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)

² Ο Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», παρουσίασε πρόσφατα δύο σημαντικά σχέδια για την τοπική αειφόρο ανάπτυξη «Πάρος όλο το χρόνο» και «Πάρος! Ποιότητα στην καθημερινότητα».

³ Η μελέτη αυτή έχει ήδη λάβει υπόψη, προηγούμενη σχετική μελέτη: «Μελέτη Εφαρμογής του 2009, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης - ΕΟΤ», εμφορείται από το ίδιο ακριβώς πνεύμα και σκοπό δράσης, περιορίζει όμως και ορθώς τις Οικουριστικές Διαδρομές στην Πάρο σε τρεις, που συνδέουν ιστορικούς οικισμούς, εκκινώντας από την παλαιά πρωτεύουσα της Πάρου, τις Λεύκες.

«Développement durable dans les îles de la mer d'Égée» [“Aegean Islands Sustainability – Regional Development”] Action: “ROUTES ECO-TOURISTIQUES EN PAROS” Réflexions sur la présentation d'une étude de la Municipalité de Paros

Par Dr. Samara - Krispis Anastasia

I. Politique de gestion

Aux îles de Cyclades on remarque, surtout les derniers ans, de multiples activités, au service du développement durable. Les îles de la mer Égée et notamment Paros, sont une entité géographique particulière et en même temps des unités indépendantes dans l'espace grec, ce qui nécessite, un traitement et une prise de dispositions particulières.

Le développement durable, au sens de la protection de l'environnement, a déjà bien connu des stratégies divers, mises en œuvre par les Nations Unies et l'Union Européenne, (il est d'ailleurs mentionné à la constitution grecque – Article 24§1) et offre une réponse valable à la question «Développement ou environnement»? Le réseau des «îles égéennes durables», vise à développer conjointement une stratégie pour le développement équilibré, tout en offrant la possibilité d'une coopération entre les organisations du gouvernement local, avec la communauté scientifique internationale, par l'introduction et l'adaptation des pratiques qui ont donné des bons résultats ailleurs. Ce programme est mis en œuvre depuis un certain temps par «ELLET» (Société grecque pour la protection de l'environnement et la culture), et Il est considéré comme applicable dans le cas de Paros.

2. L'action “ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ROUTES EN PAROS”

A l'île de Paros, sont prévues plusieurs actions relatives au développement durable, une action importante vise la protection du paysage.

La protection du paysage se base sur des études spécifiques qui déterminent les modalités d'intervention dans chaque cas, afin que les paysages (par exemple des paysages associés à des ensembles résidentiels, des paysages associés à des activités traditionnelles, de protection, à titre d'exemple des prairies, terrasses, pâturages, moulins à vent etc.), qui ont subi des dommages importants, puissent récupérer et être maintenus intacts dans l'avenir.

Dans ce contexte, l'objectif du premier programme est essentiellement le développement des chemins de randonnée à Paros, qui dispose d'un large et vaste réseau de sentiers (dont certains sont d'intérêt archéologique).

Dans cet effort, la Municipalité de Paros, a l'intention de coopérer avec l'Association des «Amis de Paros», qui, est bien connue pour sa coopération fructueuse avec les autorités locales et la société civile de Paros.

La Municipalité de Paros présente un résumé de l'étude «Trajets ECO – ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ EN PAROS», faite en Janvier 2013 par M. John Kouzoumis, architecte, ingénieur NTUA et partenaire scientifique du maire de Paros et qui prend en compte une étude similaire faite par l'organisme grec de tourisme (EOT) en 2009.

L'étude a déjà été approuvée par l'ACE (KAS) et vise à améliorer l'économie rurale et d'aider la demande concernant de nouvelles formes de tourisme (trekking, archéologique, le pèlerinage, la gastronomie, etc.).

Dans le prochain numéro va suivre le résumé de l'étude.

Την στιγμή, που η Ελλάδα - παρ' όλη την κρίση συνεχίζει να κατακλύζεται από τα Ξένα ντελικατέσεν - οι διεθνείς κουζίνες κυριαρχούν και το γαστρονομικό life-style υποστηριζόμενο από τα δεκάδες περιοδικά καλά κρατεί. Η Ελλάδα της κρίσης όταν δεν τρώει αστακομακαρονάδες, σεβίτσε, ταρτάρ, καρπάσιο και σούσι, παρακολουθεί την τηλεόραση που έγινε ένα απέραντο μαγειρείο. Τα 15 λεπτά διασημότητας του Andy Warhol είναι το όνειρο του κάθε μάγειρα προκειμένου να προβληθεί και να κάνει γνωστό το εστιατόριο του ή τη μαγειρική του. Εστιατόρια ανοίγουν και κλείνουν, μάγειροι μεσουρανούν και σβήνουν.

Slowfood και τοπική γαστρονομία

Μέσα σε όλον τούτο το χαμό, τι να συμβαίνει άραγε με την ελληνική κουζίνα; «Το ελληνικό φαί δεν είχε ποτέ αλαζονεία. Ο θεός μου ήταν κομπόσα φαράς. Ψάρευε κι έφερνε στο σπίτι μας κάτι αστακούς και κωλοκτύπες, που η μάνα μου μαγείρευε με μακαρόνια για να φτουρήσουν, και δεν μας έκανε και ιδιαίτερη αίσθηση, δεν είχαμε ιδέα ότι τρώμε αστακομακαρονάδα. Σιγά την γκλαμουριά. Το ότι έχουμε ονομάσει τα πράγματα και τα αξιολογούμε ανάλογα με την οικονομική τους αξία και ότι τη γευστική μιάς έχει καταβαρθερώσει ως ανθρώπους» σχολίαζε εύστοχα και σοφά η αείμνηστη Εύη Βουτσινά. Γιατί το σύγχρονο φαγητό μπορεί να αναθίχτηκε ως κοινωνικό status και ως γαστριμαργική απόλαυση -στην καλύτερη περίπτωση- ή να υποβαθμίστηκε σε άψυχα προϊόντα διατροφής με την παγκοσμιοποίηση της γεύσης και της επικράτειας των γιγαντιαίων αλυσίδων φαγητού και στις δύο περιπτώσεις όμως έχασε το κοινωνικό και πολιτιστικό του χαρακτήρα. Η γεύση έχασε την πρωτογενή δύναμη της κι αυτό είναι ολέθριο για τους ανθρώπους και τη γη. Όλα αυτά που συμβαίνουν τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο εθίγησαν στις εκθέσεις Terra Madre και Salone del Gusto του Slowfood στο Τορίνο. Για όσους είναι νεότεροι υπενθυμίζουμε ότι αφορμή για την ίδρυσή του SlowFood ήταν η δημιουργία στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ενός καταστήματος φαστ φουντ στην Piazza di Spagna, την πλατεία της Ρώμης, σύμβολο του ιταλικού πολιτισμού. Το Slowfood έβαλε από την αρχή ως στόχο του την προστασία των τοπικών διατροφικών παραδόσεων και των τοπικών γαστρονομικών πολιτισμών όλου του κόσμου, απέναντι στη βιομηχανοποίηση της γεωργίας και την πολιτιστική ομογενοποίηση που προσπαθεί να επιβάλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση. Το Slowfood στο Τορίνο παρουσίασε τα επιτεύγματα του μενού μας όπως: Τους 1.000.000 ακτιβιστές του, τα 100.000 μέλη του, τις 3.000 διατροφικές κοινότητες, τις 160 χώρες, τα 3.800 προϊόντα στην Κιβωτό της γεύσης, και τους 2.600 κήπους στην Αφρική κλπ. Ταυτόχρονα με συνθήματα και με στατιστικά στοιχεία

επεδίωξε να υποστηρίξει την στρατηγική του. Συνθήματα όπως: Let's defend the Future» (Ας υπερασπισθούμε το μέλλον), είναι παντού αναρτημένα όπως και ο απολογισμός της καταστροφής της βιοποικιλότητας της γης: «Τα τελευταία 10.000 χρόνια ο άνθρωπος γνώρισε εκατομμύρια είδη. Τα τελευταία 70 χρόνια χάσαμε το 75% απ' αυτά. Κάθε χρόνο χάνονται 27.000 ζωικά και φυτικά είδη, 72 την ημέρα και 3 την ώρα».

“Χάνουμε τη χαρά του φαγητού και μαζί μ' αυτή τις παραδόσεις μας, τις τεχνικές παρασκευής των φαγητών κάθε τόπου. Ακόμα χειρότερα, χάνουμε σταδιακά τις γεύσεις που γνωρίζουμε...” σχολιάζει ο πρόεδρος του κινήματος Slowfood Carlo Petrini, ο οραματιστής της τοπικής τροφής που με κάθε ευκαιρία μας προτρέπει να τρώμε σε κάθε τόπο τα φαγητά του τόπου προωθώντας έτσι τις παραδόσεις και το πολιτισμό τους και φυσικά την γαστρονομική βιοποικιλότητα και συνεχίζει: “Θα συνεχίσουμε να μην ζητάμε έκπτωση από τους μικρούς παραγωγούς στις αγορές αλλά να τιμάμε τη δουλειά τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ένα περιβάλλον τόσο εχθρικό προς τη ποιότητα του καλού φαγητού, τη γεύση και τους ανθρώπους που δουλεύουν τη γη...”

Ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο θέατρο Carignano αφορούσε τους σύγχρονους σεφ-διασημότητες και μη, τους πρωταγωνιστές της τηλεόρασης με την τεράστια επίδραση στο τηλεοπτικό κοινό χάρις τις δεκάδες εκπομπές και διαγωνισμούς - μ' αυτήν την ασφυκτική και overdose προβολή των μαγειρεμάτων ή προϊόντων των εμπορικών εταιριών-. Οι σεφ, αυτοί οι πρεσβευτές της γαστρονομίας αντί να υποστήριζαν και να διαφημίζουν πολυεθνικές και παγκόσμια προϊόντα θα μπορούσαν να ταχθούν υπέρ της βιοποικιλότητας, της ποιότητας και να ενισχύσουν τους μικρούς παραγωγούς υιοθετώντας τους. Και έτσι τέθηκε το ουσιαστικό ερώτημα που οδήγησε σε μία νέα ηθική: Se i grandi Chef si alleano con i contadini (Κι αν οι μεγάλοι σεφ πηγαίνουν με τους αγρότες;) «Υιοθετήστε παραγωγούς» ήταν το πρώτο σύνθημα και ακολούθησε το δεύτερο: “Μαγειρεύετε και παρασούρετε τον κόσμο να μαγειρεύει. Δεν θα αφήσουμε να μαγειρεύουν οι πολυεθνικές για μας». Και ενώ την έκθεση Salone de Gusto του Slow food την εγκαινιάζει ο Sergio Matarrella ο πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας, δηλωτικό της σημασίας που αποδίδει η Ιταλική πολιτεία στην γαστρονομία της χώρας, στην Ελλάδα η συζήτηση περί γαστρονομίας και συμβολής της στην διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης κάθε τόπου βρίσκεται ακόμα σε επίπεδο ρητορικό (πλην κάποιων εξαιρέσεων που θα τις δούμε προσεχώς).

Ας ρίξουμε μία ματιά στον τόπο μας και ας υποστηρίξουμε όσους σεφ ερωτοτροπούν μ' αυτά τα όμορφα πράγματα.

Για μία νέα ηθική γαστρονομίας!

SLOW FOOD ET GASTRONOMIE LOCALE

À l'heure actuelle la Grèce est inondée par les cuisines internationales et autres "delicatessen" venant de l'étranger. Ce mode de vie gastronomique, soutenu par des dizaines de magazines, continue à exister en dépit de la crise économique. La Grèce, quand elle ne mange pas des pâtes au homard, cheville, tartare, carpaccio et sushi, regarde à la TV le défilé des émissions spécialisées qui transforment les plateaux des studios à une vaste cuisine. Les 15 minutes de gloire (dixit d'Andy Warhol) est devenu l'obsession de tous ces cuisiniers afin de promouvoir et de faire connaître leurs restaurants ou leurs recettes. Des restaurants ne cessent d'ouvrir et de fermer, des chefs montent au zénith, ou s'éteignent. Et dans cet environnement, quid de la véritable cuisine grecque ?

"La cuisine grecque n'a jamais été arrogante. Mon oncle était pêcheur amateur. Quand il pêchait, il nous apportait des écrevisses et autres homards que ma mère préparait avec des pâtes pour avoir quelque chose de plus de mettre sous la dent; nous n'avions pas le sentiment de faire quelque chose d'extraordinaire en dégustant un spaghetti au homard ! Surtout pas de glamour ! Le fait de mesurer certaines choses en fonction de leur valeur économique et non pas sur la base de leur valeur gustative, c'est ça qui ruine la cuisine séculaire ", a commenté avec justesse et sagesse la regrettée Evi Voutsina. Il se peut que l'alimentation d'aujourd'hui ait pu être rehaussée en termes de statut social et/ou du plaisir culinaire (dans le meilleur des cas) ou au contraire avoir perdu son âme à cause des produits alimentaires insipides avec la mondialisation du goût et des industries agroalimentaires, cependant dans deux cas, elle a perdu son caractère social et culturel d'antan. La saveur a perdu le pouvoir primaire ce qui est préjudiciable aussi bien pour les hommes que pour le terroir.

Et ce de tout cela qui se passe en Grèce, voire à une échelle mondiale, qu'il est était question à la foire-expo de «Terra Madre et Salone del Gusto» de Slowfood à Turin. Pour ceux qui sont plus jeunes, on rappelle que l'origine du mouvement de SlowFood vers la fin des années '80 était dû aux intentions d'une chaîne de restauration rapide d'ouvrir un fastfood sur la Piazza di Spagna à Rome, symbole de la culture italienne. Le Slowfood s'est fixé comme objectif principal de protéger les traditions et les cultures culinaires locales du monde entier, contre l'industrialisation de l'agriculture et de l'homogénéisation culturelle que tend à imposer la mondialisation économique.

Le Slowfood à Turin a présenté ses réalisations chiffrées, 1.000.000 d'activistes, 100.000 membres, 3.000 communautés (convivia) dans 160 pays, 3.800 produits sur l'Arche du Goût, 2.600 jardins-potagers en Afrique, etc.

En même temps avec des slogans et des données statistiques, l'organisation a visé à consolider sa stratégie : Des slogans tels que : «Défendons l'avenir» se trouvaient dans les affiches et les posters, comme le bilan portant sur la destruction de la

biodiversité de la Terre : «Au cours des 10.000 dernières années, l'homme a connu des millions d'espèces. Ces 70 dernières années, nous avons perdu 75% d'entre eux. Chaque année nous perdons 27.000 espèces animales et végétales, c'est à dire 72 par jour et 3 par heure. "

"Nous perdons la joie de manger et avec lui nos traditions, les techniques de préparation des plats propre à chaque lieu. Pire encore, nous perdons peu à peu les saveurs que jadis on connaissait bien ... ", déclare le président du mouvement Slowfood Carlo Petrini, ce visionnaire -défenseur de la nourriture locale, qui à chaque occasion il nous pousse à manger des aliments produits sur place, favorisant ainsi les traditions et la culture locale et bien sûr la biodiversité gastronomique et il continue :

«Nous allons continuer à réclamer haut et fort de ne pas écarter des petits producteurs des marchés en leur imposant des prix d'achat au rabais, mais au contraire d'honorer leur travail et les difficultés qu'ils rencontrent dans un environnement hostile à la qualité, à la nourriture saine, au bon goût et aux gens qui travaillent la terre ... "

L'un des thèmes développés au théâtre Carignano concernait les chefs-célébrités ou non, ces acteurs de la télévision ayant un impact énorme sur l'audimat grâce aux dizaines de spectacles et autres concours, assortis de cette présence étouffante et en surdose des modes de cuisson et autres produits comestibles fabriqués par l'industrie agro-alimentaire. Les chefs, ces ambassadeurs de la gastronomie, au lieu de soutenir et annoncer les nouveaux produits venant de grands groupes multinationaux, pourraient se positionner plus activement en faveur de la biodiversité, de la qualité des aliments et de renforcer la présence les petits producteurs en adoptant leur démarche.

C'est ainsi que s'est posée la question essentielle et qui a conduit à une nouvelle éthique :

«Se i grandi chef si alleano con i contadini ?» (Et si les grands chefs prennent la défense des agriculteurs ?)

"Adopter les producteurs" a été le premier slogan aussitôt suivi par un second : "Cuisinez et attirez ainsi les gens à cuisiner. Ne pas laisser pas les multinationales cuisiner pour nous."

Et tandis que l'exposition «Salone de Gusto de Slow Food» ait été inauguré par Sergio Matarrella, le Président de la République italienne, afin de démontrer l'importance que l'état italien accorde à la gastronomie du pays, en Grèce la discussion sur la gastronomie et sa contribution à l'identité nationale/régionale/locale et le développement économique qui en découlerait, se trouve encore au niveau rhétorique (sauf à quelques exceptions près que nous verrons ensemble prochainement).

Ouvrons-nous les yeux et laissons-nous soutenir les chefs-cuisiniers qui osent flirter avec ces belles choses.

Militons en faveur d'une nouvelle gastronomie morale !

Homo ludens: Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος

Ο Calderon de la Barca μάς κληρονόμησε στο θέατρο πως η ζωή είναι όνειρο. Ο Rabelais μάς απέδειξε στον Γαργαντούα πως η ζωή είναι γέλιο, επειδή «το γέλιο είναι γνώρισμα τ' ανθρώπου μόνο». Ο Ιωάννης Σεβαστιανός Μπαχ μάς εξήγησε πως καλές οι υπερβατικές ενατενίσεις, αλλά η καντάτα του καφέ χρειάζεται για να διακοινηθεί και να υμνείται η γήινη απόλαυση. Και οι ανώνυμοι καμποτίνοι, ακροβάτες, ταχυδακτυλουργοί, μουζικάντηδες, ιεροκήρυκες και πορνοβοσκοί, θεούσες και ελευθεριάζουσες, πυροτεχνήματα της σάρκας, λευτέρωσαν το παιχνίδι της ζωής.

Υπάρχουν παιχνίδια που παίζονται απόμερα, τη νύχτα, στα μουλωχτά, με ανατριχίλες, ψιθύρους και γελάκια. Αυτά τα λεγόμενα αμαρτωλά, όταν τα χέρια ψάχνουν, τα δάχτυλα ταράζονται, τα σώματα πλησιάζουν, η ανάσα κόβεται. Υπάρχουν τα παιχνίδια της μέρας, από ανατολής Ηλίου μέχρι δύσεως Σελήνης, τα γνωστά και συνήθη, ανταλλαγές βλεμμάτων, υπονοούμενα, αγγίγματα, στριμώγματα, αναμονές, προσκλήσεις για δείπνο, λογαριάζοντας την σαρκική πανήγυρι μετά την κατανάλωση κράσου και ηδυπότων.

Δεν απαιτούνται επιστημονικές γνώσεις για να πει κανείς πως το παιχνίδι, όποιο και αν είναι, δεν έχει τέλος, ενώ έχει κανόνες κάθε φορά που αρχίζει, σταματάει για λίγο να διορθώσει ή να δεχτεί ζαβολιές, διακόπτεται κάποια στιγμή για να αρχίσει πάλι συντόμως από εκεί όπου σταμάτησε, από εκεί όπου αρχίζει εκ νέου. Δεν χρειάζονται συμβουλές, επειδή κανένα παιχνίδι δεν παίζεται με έναν και μόνο παίκτη. Παίζεται από δύο παίκτες τουλάχιστον, από μικρές ή μεγάλες ομάδες, από κοντά ή εξ επαφής. Μεσολαβεί σύντομη ή μακρά περίοδος αναμονής, ώστε να γίνει προετοιμασία, να οριστούν

οι στόχοι, οι κανονισμοί. Τίποτα από αυτά μπορεί να μην ισχύσει, επειδή το παιχνίδι έχει τη δική του εξέλιξη και δεν αφήνει νικητές και ηττημένους: την επόμενη φορά όλα ξεκινούν εξ αρχής, όλα αλλάζουν. Το σπουδαίο είναι πως έτσι και αρχίσει το παιχνίδι, ανθίζουν οι μυρουδιές του ιδρώτα, του σάλιου, μεγαλύνονται η όσφρηση και η αφή, ευλογείται η όραση, εκρήγνυται η φωνή, που λέει και σημαίνει.

Κανείς δεν υπηρέτησε το παιχνίδι καλύτερα, πληρέστερα, αθώτερα, από τον Ηλία Παπαδημητρακόπουλο. Το υπηρέτησε παιδιάστικα, πάει να πει με σοβαρότητα που λανθάνει μετά την ενηλικίωση. Όλα τα κείμενά του, σύντομα, αλλά ευθύβολα, δίχως να περισσεύει καμία λέξη, κανένα σημείο στίξης, είναι διατυπώσεις κανόνων παιχνιδιού, περιγραφές παιχνιδιών, παρασπονδίες, καθώς και εντιμότητα παικτών, αναπάντεχα γυρίσματα τραγωδίας και κωμωδίας, ζαριές που έφεραν κέρδη και χασούρες, προαναγγελθέντες θανάτοι και αδόκητοι χαμοί. Όλα αυτά ως ύμνος της ζωής, γιατί το παιχνίδι είναι ομολογία ζωής, αποθέωση της διαδρομής του βίου, χαρά αυτής της διαδρομής, δέος πορείας. Homo ludens κατ' εξοχήν, ήτοι «παίζων άνθρωπος» είναι ο Ηλίας. Έρρωσο, Ηλία!

Ο Ηλίας έπαιξε με τους φίλους του: τον Τάκη, τον Πρόδρομο, τον Γιώργη, στρατιωτικός γιατρός με στρατιωτικούς γιατρούς, με τη γραφειοκρατία, με τον θείο, τον πατέρα, τη μάνα, τους γνωστούς και συγγενείς. Δεν θα έπαιζε επιτυχώς αν δεν είχε τη Νιόβη, αφέτη, τροχονόμο, συνοδοιπόρο. Δεν θα έπαιξε με τη σοβαρότητα του παιδιού αν δεν είχε τις γάτες του, το μποστάνι του, στην Πάρο. Η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας ας ανοίξει το τεφτέρι της για να υμνήσει το παιχνίδι του Ηλία. Homo ludens, είπαμε. Προς ανάγνωση. Και μίμηση!

Calderon de la Barca nous apprend dans ses pièces que la vie est un rêve. Rabelais dans Gargantua, qu'elle est un rire, car il est le propre de l'homme. Et Jean Sébastien Bach que la transcendance c'est bien, mais qu'un pot de café est aussi nécessaire pour servir et louer le bonheur d'être sur terre. Et des milliers d'anonymes, cabotins, acrobates, jongleurs, musiciens, prêcheurs et bergers lubriques, bonnes sœurs et putains, libérant la chair, inventant le jeu de la vie. Jeux nocturnes, jeux diurnes. Nul besoin d'être savant pour dire qu'une partie n'est jamais terminée, elle progresse, s'interrompt pour modifier les règles, pour les corriger ou les adapter aux tricheries, puis reprend à nouveau. Nul besoin de conseils, une partie n'étant jamais solitaire, on joue toujours à deux, ou en équipe. Après la longue attente des préparatifs, le but du jeu, les règles sont définis. Parfois, sans que jamais elles ne s'appliquent, sans qu'il y ait forcément vainqueur et vaincu, à chaque fois tout est à recommencer. L'important, c'est que les sens s'éveillent à chaque nouvelle partie.

Nul n'a mieux joué au jeu qu'Ilias Papadimitracopoulos. Il s'y est adonné comme un enfant, avec un sérieux que l'on perd à l'âge adulte. Tous ses textes, courts, allant droit au but, sans un mot de trop, sans ponctuation, décrivent les règles du jeu, les parties, les joueurs, honnêtes ou tricheurs, le va-et-vient entre tragédie et comédie, les coups de dés qui font gagner ou perdre, les morts annoncées et les fins imprévues. Tous cela dans un hymne à la vie, car le jeu est un aveu de vie, le point culminant du chemin de la vie, la joie de ce parcours, la crainte aussi. Homo ludens par excellence, l'homme joueur, c'est Ilias. Salut à toi, Ilias!

Ilias a joué avec ses amis: Takis, Prodromos, Yiorgis. Médecin militaire, il a joué avec d'autres médecins militaires, joué contre les bureaucrates, joué avec son oncle, son père, sa mère, les parents et les amis. Il n'aurait pas si bien joué, s'il n'y avait pas Niovi pour donner le coup d'envoi, faire respecter les règles, faire un bout de route avec lui.

Il n'aurait pas joué le jeu avec le sérieux d'un enfant, s'il n'avait pas ses chats, son potager à Paros. Que les historiens de la littérature grecque moderne ouvrent leur cahiers pour louer le jeu d'Ilias, homo ludens. Lisez-le et jouez comme lui!

Πάρος, ο αγαπημένος οικογενειακός προορισμός

Στο κέντρο των Κυκλάδων, η Πάρος, γεμάτη όμορφες ακρογιαλιές, απαλές πλαγιές, ήρεμα τοπία και γραφικά χωριά, λίγες μόνο ώρες από την Αθήνα, ήταν και είναι με την μοναδική παραδοσιακή φιλοξενία της ένας αγαπημένος προορισμός για οικογένειες ενώ παράλληλα αποτελεί ιδανικό ορμητήριο για να εξερευνηθεί κάποιος τις γειτονικές Κυκλάδες.

Νησί προέλευσης του λυχνίτη, ενός από τα πιο φημισμένα μάρμαρα στον κόσμο, με πλούσια ιστορία ανά τους αιώνες, έχει να αναδείξει υπέροχες περιηγητικές διαδρομές μέσα από ένα δίκτυο μονοπατιών σε ένα φυσικό περιβάλλον άρρηκτα συνδεδεμένο με το πολιτιστικό στοιχείο.

Ο «Βυζαντινός Δρόμος» που συνδέει το χωριό Πρόδρομος και Λεύκες, το «Μονοπάτι των μαρμάρων» και η κερσόνησος του Αϊ Γιάννη Δέτη στο Πάρκο Πάρου, είναι μερικές από τις διανοιγμένες διαδρομές όπου μπορούν να απολαύσουν μικροί και μεγάλοι επισκέπτες της Πάρου την ομορφιά και την ησυχία του φυσικού τοπίου.

Ένα πλούσιο θερινό πρόγραμμα πολι-

τιστικών, αθλητικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων διοργανώνεται κάθε χρόνο στο Πάρκο Πάρου. Επίσης γίνονται κινηματογραφικά αφιερώματα στο ανοικτό Cine Enastron.

Από το Πάσχα και καθ' όλη την διάρκεια του καλοκαιριού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραδοσιακά πανηγύρια και δρώμενα και να συμμετέχει σε βιωματικά και πολιτιστικά Φεστιβάλ που αναδεικνύουν τις παραδόσεις, την ιστορία και γαστρονομία του νησιού όπως οι Διαδρομές στην Μάρπησσα, οι Κουρσάροι στην Νάουσσα, η γιορτή του Καράβουλα στις Λεύκες, η γιορτή της Ρεβιθιάδας στον Πρόδρομο κ.α. Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνονται επίσης και στο αμφιθέατρο των Λευκών.

Ένας άλλος τρόπος που σας επιτρέπει να ζήσετε την ξεχωριστή ομορφιά και τα τοπία της Πάρου **είναι οι οργανωμένες βόλτες με άλογα με** ποικιλία διαδρομών μέσα από μονοπάτια που μπορούν να διαρκέσουν από 2 έως 8 ώρες περιπλάνησης μέσα από χωράφια και λόφους, κατά μήκος όλης της βόρειας και ήσυχης παραθαλά-

σας περιοχής της Πάρου καθώς και στο ορεινό Βυζαντινό μονοπάτι των Λευκών.

Μπορείτε επίσης να την εξερευνησετε με ποδήλατα ή εάν σας αρέσει η περιπέτεια να πάρετε μέρος σε οργανωμένες εκδρομές για ορεινή ποδηλασία στην Πάρο και την Αντίπαρο σε χωμάτινα μονοπάτια και λιθόστρωτους βυζαντινούς δρόμους. Για να ανακαλύψει κανείς τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν εδώ στα παράκτια ρηχά Πάρου και Αντίπαρου, αρκεί να κολυμπήσει με μάσκα, αναπνευστήρα και περύνια... Στη σχολή Θαλάσσιας Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Αγωγής - Aegean Diving College στην Χρυσή Ακτή έχετε την δυνατότητα να περιηγηθείτε για λίγο πάνω από το παρελθόν σε όλα αυτά τα μνημεία με την ασφαλή καθοδήγηση του θαλάσσιου βιολόγου Πέτρου Νικολαΐδη καθώς και στους φυσικούς θησαυρούς της θάλασσάς μας.

Εάν θέλετε να περάσετε μία ολόκληρη ημέρα χαλάρωσης κολυμπώντας σε απρόσιτες παραλίες, ανακαλύπτοντας μικρούς κόλπους, σπηλιές

και βουτώντας σε κρυστάλλινα νερά προτιμήστε τις ημερήσιες θαλάσσιες κρουαζιέρες συνήθως με καϊκια γύρω από την Αντίπαρο, το Δεσποτικό και τα Κουφονήσια που αναχωρούν από το Πίσω Λιβάδι, την Πούντα και την Παροικιά. Επίσης έχετε την δυνατότητα αυθημερόν να επισκεφτείτε την Δήλο και Μύκονο ή την Σαντορίνη ή την Αμοργό αλλά και τις Μικρές Κυκλάδες, Ηρακλειά και Κουφονήσι.

Η Πάρος με το γνωστό μελέμι της είναι ακόμη ο παράδεισος των λατρών των θαλάσσιων σπορ, με πιο δημοφιλείς το Windsurf και Kite Surf, τα board sports, tube και θαλάσσιο ski στις περιοχές στην Νέα Χρυσή Ακτή, Χρυσή Ακτή, Σάντα Μαρία και Πούντα. Επίσης μπορεί κάποιος να απολαύσει βόλτες με κανό και kayak στον Μάλο και Χρυσή Ακτή, ιστιοπλοΐα στον ΝΟΠ στην Παροικιά και scuba diving εκτός από την Χρυσή Ακτή, στην Σάντα Μαρία και Πούντα.

Ένα είναι σίγουρο, η Πάρος έχει μεγάλη ποικιλία για όλους, μικρούς και μεγάλους και δεν θα βαρεθείς να ξανάρχεσαι!

Paros, destination préférée des familles

Paros, au centre des Cyclades, avec ses belles plages, ses pentes douces, ses paysages calmes et ses villages pittoresques, est toujours une destination préférée pour les familles, tout en servant de base pour l'exploration des Cyclades voisines. Lieu d'extraction du lychnite, du marbre le plus transparent et connu au monde, avec une histoire riche qui s'étend sur plusieurs millénaires, elle offre d'itinéraires magnifiques, grâce à un réseau de sentiers dans un environnement lié inextricablement à la culture. Le "sentier byzantin" reliant les villages Prodromos et Lefkes, le "sentier des marbres" et la péninsule de Saint Jean "Detis" au Parc de Paros en sont les exemples les plus marquants où les visiteurs de Paros, jeunes et moins jeunes, peuvent admirer la beauté et la tranquillité du paysage naturel. Le Parc de Paros organise tous les étés un programme de manifestations culturelles, sportives et pro-environnementales, tandis que le cinéma en plein air "Enastron" organise la projection de films par thème/cinéaste. A partir de Pâques et tout l'été durant on peut assister aux fêtes traditionnelles ("panégiria") et à d'autres événements et faire l'expérience des Festivals culturels mettant en valeur les traditions, l'histoire et la gastronomie de l'île, comme les Parcours de Marpissa, les Corsaires de Naoussa, la fête du Caravola à Lefkes, celles des Pois chis à Prodromos etc. Plusieurs manifestations culturelles sont aussi organisées à l'amphithéâtre de Lefkes.

Une autre manière de vivre la beauté des paysages de Paros sont les promenades à cheval, d'une durée variant entre 2 et 8 heures, sur des sentiers traversant des champs et des collines, le long de la ligne côtière nord de l'île, ainsi que sur

le sentier byzantin de Lefkes. Vous pouvez également l'explorer en vélo ou, si vous aimez l'aventure, participer à des excursions organisées en vélo de montagne à Paros et Antiparos sur des sentiers de terre ou des chemins byzantins.

Pour découvrir les civilisations qui vécurent ici, à Paros et Antiparos, il suffit de nager dans les eaux non profondes avec un masque à tuba et des palmes... Auprès de l'école d'Ecologie marine et d'Education environnementale - Aegean Diving Center à Chrysi Akti vous pourrez découvrir tous ces monuments et les trésors naturels de notre mer sous la direction du biologiste marin Petros Nicolaidis.

Si vous voulez passer une journée entière de détente en nageant près des plages inaccessibles, en découvrant des criques et des grottes et en plongeant

dans des eaux cristallines préférez les croisières d'un jour en caique autour d'Antiparos, Despotiko et Koufonissia qui démarrent à Pisso Livadi, Pounta ou Parikia. Vous avez aussi la possibilité de visiter dans la journée les îles de Delos/Mykonos ou Santorin ou Amorgos et les petites Cyclades Iraklika et Koufonissi.

Paros, avec son vent réputé ("meltemi") est enfin un paradis pour ceux qui pratiquent les sports marins, comme la planche à voile à Nea Chrissi Akti et à Chrissi Akti, le Kite Surf, les boards surfs, les tubes, le ski marin à Pounta, les promenades en canoë ou kayak à Molos et à Chrissi Akti, ainsi que la voile auprès du Club Nautique de Parikia.

Une chose est sûre: Paros offre une grande variété pour tous, grands et petits, et on ne se lasse pas d'y retourner.

Μεγάλωσα στην Αλυκή της Πάρου.

Αποφοίτησα από την σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας το 2010, το 2011 πήγα για μεταπτυχιακά στο Σαν Φρανσίσκο, απ' όπου αποφοίτησα το 2013 και κατοικώ έκτοτε τον περισσότερο καιρό. Το νησί και ο τρόπος με τον οποίο μεγάλωσα είναι σταθερή έμπνευση για το έργο μου αλλά και την αντίληψή μου για τη ζωή.

Αλυκή, 2016: φύκια πλεγμένα με βελονάκι και βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Σωτήρη Μαρινόπουλου

Ζώντας μακριά, αναζητώ δρόμους σύνδεσης μεταξύ των δύο τόπων και των τρόπων τους. Αυτός ο διάλογος πιθανόν να είναι ένας διάλογος μεταξύ ανατολής και δύσης, ή ίσως ένας τρόπος σύνθεσης παράδοσης και νεωτερικότητας, ή έστω συναισθήματος και έννοιας. Τα υλικά μου αφορούν στο πώς νιώθω/αντιλαμβάνομαι το μέρος στο οποίο πατώ και μπορεί να είναι από τα πιο ευτελή, που όμως μεταφέρουν μια αίσθηση ευθραυστότητας, εφημερότητας και αστάθειας, που νομίζω χαρακτηρίζουν την εποχή που ζούμε. Οι μορφές που παίρνουν οι εγκαταστάσεις μου, παρότι εμπεριέχουν την αιώρηση, τη ρευστότητα και την ετεροτοπία (την απόσπαση/εκτοπισμό των υλικών από το φυσικό τους περιβάλλον ή χρήση), καταλήγουν σε συμπλέγματα, υποδηλώνοντας εν τέλει ότι όλα είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με την έκθεση στο Κέντρο Τεχνών Αιγαίου, η πρώτη στην Πάρο αφότου έφυγα το 2011, θέλω να πω ένα ευχαριστώ στο νησί που με μεγάλωσε κ στην παραπάνω σχολή με την οποία ξεκίνησα το ταξίδι μου στην τέχνη (φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια της στο νησί). Είναι και ένας τρόπος να εκφράσω το πόσο η παράδοση κ το πλούσιο παρελθόν του τόπου μας έχουν υπάρξει πηγή έμπνευσης για μένα. Η θεματική και το όνομα που της έδωσα είναι τα «Δεσίματα» - τόσο συναισθηματικά όσο και κυριολεκτικά - γιατί όλο μου σχεδόν το έργο είναι αποτέλεσμα ένωσης πολλών κόμπων... Η εμπειρία μου στο εξωτερικό με όλες τις δυσκολίες και τις αγωνίες της επιβίωσης, συνοδεύεται από την αγάπη πολλών και την υποστήριξη της τέχνης μου από την ευρύτερη καλλιτεχνική κοινότητα του Σαν Φρανσίσκο. Η «όσμωση» και συναναστροφή μου με ανθρώπους απ' όλη την υφήλιο αντανακλώνται στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιώ π.χ. τα φύκια που βρίσκω στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού και με οδηγούν σε κατευθύνσεις που ποτέ δεν φανταζόμουν - ταυτόχρονα όμως φέρνοντάς με κοντά στον εαυτό μου και στις ρίζες μου παρά την απόσταση.

Ωκεανοί κ Θάλασσες, 2016: φύκια κ σκοινιά ξεβρασμένα στις ακτές των ελληνικών νησιών, της Δυτικής Ακτής των ΗΠΑ, Μεξικού κ Γουατεμάλας, όλα πλεγμένα με βελονάκι κ βελόνα για δίκτυα, δίκτυα ψαρέματος, καλάμια
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας II (Ρίλκε) 2010 – 2016: μολύβι, κάρβουνο, ξύσιμο σε μουσαμά, φύκια, κομμάτια από δίκτυα ψαρέματος
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

Βουτήξτε μέσα σας, ψάξτε για την πηγή της ζωής σας I (Ρίλκε) 2010 – 2016: σπασμένες ηλεκτρικές λάμπες, σίρματα από καλώδια τηλεπικοινωνίας
φωτογραφία Χρήστου Ν. Σκανδάλη

I grew up in Alyki of Paros, Greece.

I graduated from Athens School of Fine Arts in 2010 and went to the US to pursue my MFA from San Francisco Art Institute in 2011, where I graduated in 2013. Since then, I live and work in both lands. I carry my island with me everywhere and it shapes the way I see the world. Living in between, I am exploring ways of connection and dialogue between the two places and their ways. This may be a dialogue between the East and the West, or an attempt to connect tradition with innovation, or emotion with rationality. With the materials I am using I create installations, emphasizing on the humbleness and simplicity of the materials as a means of expressing the way I experience each land. They are characterized by fragility, ephemerality and mortality while at the same time conveying a sense of strength and interdependency.

With this exhibition at the Aegean Center for the Fine Arts on Paros, Greece, the first one after I left the island in 2011, I wish to thank the place where I grew up and the Aegean Center, which was the starting point of my education as an artist –and also to contribute in the celebration of its 50th anniversary -. My aim is to show how much the way I grew up, tradition and Greece's rich history have inspired me in developing my art practice. I have named this show "Ties": Both metaphorically and literally, as most of my pieces are created knot-by-knot. My experience abroad, despite the difficulties of survival in a city like San Francisco has been enriched by the diversity of cultures and the love and the support of many individuals as well as the wider artist community of the Bay Area. I work with a variety of materials but my attention is mostly focused on sea grass washed out at the Pacific coasts. All this has lead me to directions that I would have never imagined, but at the same time brought me closer to my roots, no matter the distance.

Σαλατούρι Πάρου*

Μια παραδοσιακή συνταγή από το αιγαιοπελαγίτικο νησί της Πάρου που οι ψαράδες τα παλιά χρόνια έφτιαχναν με σαλάχι, ένα ψάρι που δεν έβρισκε εύκολα το δρόμο του για την αγορά αλλά έδινε την ευκαιρία στους ψαράδες που το είχαν στα χέρια τους ολόφρεσκο, για έναν καλό μεζέ της σούμας. Την «πειράξα» προσθέτοντας το κρασί στο μαγείρεμα. Ουδέτερα σχετικά τα ψάρια της συνταγής και ήπιο το μαγείρεμά τους, οδηγούν σ' ένα λευκό ξηρό κρασί ως υλικό της συνταγής, χωρίς πολλή οξύτητα, ώστε να μην αυξηθεί στο μαγείρεμα η συνολική οξύτητα του πιάτου, που είναι ήδη ταιμημένη από το μπόλικο λεμόνι. Ένα κρασί από Μονεμβασιά, τη λευκή ποικιλία της Πάρου, θα υποστηρίξει εξίσου αποτελεσματικά και τον τοπικό χαρακτήρα του οινικού συνδυασμού, ταιριάζοντας ακόμα περισσότερο με την εύρωστη γεύση της προτεινόμενης για συνοδευτικό ρεβιθοσαλάτας.

Υλικά για 4 άτομα

1 κ. καλκάνι ή σαλάχι
1 κρεμμύδι ξερό
1 φύλλο δάφνης
Αλάτι
1 κ.γ. ελαιόλαδο
1 κούπα λευκό κρασί

Για τη σάλτσα

½ φλιτζάνι ελαιόλαδο
½ φλιτζάνι χυμό λεμονιού
1 κ.σ. μουστάρδα
½ κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
3 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο για γαρνίρισμα
Αλάτι, φρέσκοτριμμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεματάμε το ψάρι σε καυτό νερό για 3 λεπτά το βγάζουμε και αφαιρούμε την πέτσα του. Σε κατσαρόλα βάζουμε το ψάρι, το κρεμμύδι ολόκληρο, τη δάφνη, το ελαιόλαδο και το σκεπάζουμε με κρασί λευκό. Μόλις πάρει βράση το ξαφρίζουμε και σε 10 λεπτά είναι έτοιμο. Σουρώνουμε και αφήνουμε να κρυώσει. Με ένα πιρούνι μαδάμε το ψαχνό και αφαιρούμε προσεκτικά τα κόκαλα. Χτυπάμε τα υλικά της σάλτσας μέχρι να γίνει πηκτή. Περιχύνουμε το ψάρι και γαρνίρουμε με το κρεμμύδι και το μαϊντανό. Συνοδεύουμε με σαλάτα ρεβίθια.

Salatouri de Paros*

Voici une recette avec de la raie, un poisson qu'autrefois les pêcheurs cuisinaient tout frais pour accompagner leur petit verre de souma, car celui-ci ne trouvait pas facilement le chemin du marché.

Je l'ai donc « revisité » en ajoutant lors de la cuisson un peu de vin blanc sec, pas trop acide vu qu'il y a déjà du jus de citron dans la sauce. Un vin de Monemvasia, la variété blanche de Paros, serait le mariage plus que réussi entre les produits de la mer et du terroir local, se combinant très efficacement avec la saveur robuste des pois chiches comme accompagnement.

Ingrédients pour 4 personnes :

1 kg de turbot ou de raie
1 oignon sec
1 feuille de laurier et du sel
1 cuillère de dessert d'huile d'olive
1 tasse de vin blanc

Pour la sauce :

1/2 tasse d'huile d'olive
1/2 tasse de jus de citron
1 cuillère à soupe de moutarde
1/2 oignon haché pour garnir
3 cuillères de persil haché pour la garniture
Sel et poivre fraîchement moulu

Exécution :

Plongez le poisson dans l'eau bouillante pendant 3 minutes, permettant ensuite de retirer facilement la peau et la jeter. Par la suite mettez le poisson dans un récipient, avec l'oignon entier, le feuille de laurier, l'huile d'olive et couvrir avec le vin blanc en ajoutant un peu de sel. Il suffit de faire bouillir le tout et de l'écumer. Endéans les 10 minutes tout est prêt. Égouttez et laissez refroidir. Avec l'aide d'une fourchette, séparez la chair et retirez soigneusement les os. Fouettez ensemble tous les ingrédients de la sauce jusqu'à l'épaississement de la sauce. La-versez sur le poisson et garnir le plat avec de l'oignon haché et du persil. Accompagnez le plat avec une salade des pois chiches.

Salatouri of Paros*

Here is a recipe with skate fish, which formerly fishermen used to cook fresh to accompany their cup of souma, since this fish did not not easily find its way to the market.

I "revisited" the recipe by adding some dry white wine of low acidity, because there is already lemon juice in the sauce. A wine of Monemvasia, the white variety of Paros, would be the most successful marriage between sea-food and regional products, accompanied by the robust flavor of chickpeas.

Ingredients for 4 persons:

1 kg turbot or skate fish
1 dry onion
1 bay leaf and salt
1 small tablespoon olive oil
1 cup of white wine

For the sauce:

1/2 cup of olive oil
1/2 cup of lemon juice
1 tablespoon of mustard
1/2 chopped onion and 3 tablespoons chopped parsley for garnish
Salt and freshly ground pepper

Execution:

Dip the fish in boiling water for 3 minutes, so you can easily remove its skin and discard it. Thereafter put the fish in a cooking pot, with the whole onion, bay leaf, olive oil and cover with white wine, adding some salt. Just allow boiling and then skim. Within 10 minutes everything is ready. Drain and let cool. With a fork, separate the flesh and carefully remove the bones. Whisk together all sauce ingredients until the sauce thickens. Then pour over the fish and garnish the dish with the chopped onion and parsley. Serve the dish with a salad of chickpeas.

*Από το βιβλίο "Με Κρασί και Ελληνικά" εκδόσεις Πατάκη
*Extrait du livre "avec du vin et grecs" éditions Patakis
*From the book "With Wine and Greek" editions Patakis

Merci aux collaborateurs du Bulletin

La nouvelle formule de notre revue paraît pour la 4ème fois en novembre 2016. Cette formule est améliorée tant sur à la forme que sur le fond. Le journal est envoyé par email à 2.000 personnes et est diffusé sous forme papier en 1500 exemplaires. De même on passe d'une parution une fois par an, à une parution deux par an., l'objectif maintenant est de faire paraître notre journal trois fois par an.

Il s'agit d'un effort important tant au niveau financier que rédactionnel d'autant plus que cette revue est souvent trilingue exprimant ainsi la visée politique de l'association qui est de faire collaborer dans une perspective commune tous les habitants de l'île, qu'ils soient grecs ou étrangers, qu'ils vivent sur l'île toute ou une partie de l'année.

Notre journal en tant que tel constitue une de nos meilleures réalisations.

Ce périodique est le fruit d'un œuvre collective des personnes – environ 30 pour chaque numéro - qui l'écrivent, qui le mettent en page, qui le corrigent, qui fournissent documentation et photos et, peut-être surtout, qui le traduisent de façon anonyme. Qu'ils soient ici à ce dernier titre vivement remerciés: Georges Spyrou, Elli Sfyroeras, Marita Kayamanidou, Irène Sevastikoglou, Tassos Zacharas, Dimitris Triantafyllou, Anastassia Samara, Vlassis Sfyroeras, Philippe Keraudren, Christina Dounia, Yorgos Papageorgiou, Haris Martinou, Nicolas Stefanou ...

Georges Vlandas - Merina Matthaiopoulou

Ένα μεγάλο ευχαριστώ... στους συντελεστές του περιοδικού

Το περιοδικό μας, στη νέα του μορφή, θα εκδοθεί για τέταρτη φορά τον Νοέμβριο του 2016. Έχει ανανεωθεί, τόσο σε μορφή όσο και σε ουσία. Η εφημερίδα εκδίδεται σε 1500 αντίτυπα και αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε 2.000 παραλήπτες. Ο στόχος μας τώρα είναι να δημοσιεύεται η εφημερίδα μας τουλάχιστο τρεις φορές το χρόνο.

Πρόκειται για μια σημαντική προσπάθεια τόσο οικονομική όσο και συντακτική, καθώς η θέληση να μεταφράζονται όλα τα άρθρα σε τρεις γλώσσες είναι μεγάλη. Φιλοδοξία και απώτερη επιδίωξη της Οργάνωσης των Φίλων της Πάρου είναι η συνεργασία όλων των κατοίκων του νησιού, είτε είναι Έλληνες είτε ξένοι, είτε ζουν στο νησί όλο τον χρόνο ή μέρος αυτού, σε μια κοινή προοπτική και επιδίωξη.

Για αυτόν τον λόγο, θεωρούμε αυτό το περιοδικό ως ένα από τα επιτεύγματά μας. Είναι προϊόν συλλογικής εργασίας - περίπου 30 ανθρώπων - που γράφουν, συντάσσουν, διορθώνουν, μεταφράζουν, ερευνούν και παρέχουν φωτογραφίες. Θέλουμε για αυτό να ευχαριστήσουμε θερμά τους: Γιώργο Σπίρου, Έλλη Σφυρόερα, Marita Kayamanidou, Ειρήνη Σεβαστίκογλου, Τάσο Ζαχαρά, Δημήτρη Τριανταφύλλου, Αναστασία Σαμαρά, Βλάνση Σφυρόερα, Philippe Keraudren, Χριστίνα Ντουιά, Γιώργο Παπαγεωργίου, Χάρη Μαρτίνο, Νικόλα Στεφάνου και όσους συμμετέχουν ανώνυμα.

Γιώργος Βλαντάς - Μαίρινα Ματθαιοπούλου

Dates à retenir

11 novembre 2016, 12 heures: Présentation de «l'Observatoire de l'environnement de Paros» au lycée de Paroikia

11/ 12 novembre 2016: atelier théâtral (Naoussa)

12 novembre 2016, 18h 30: Conférence thématique «l'importance du théâtre dans le vie», de Petros Sevastikoglou à Archilochos (Paroikia)

Pâques 2017: Tenue du «Forum Citoyen» à Paroikia, Conférence thématique sur l'éducation

8 août 2017: Cérémonie annuelle des «Amis de Paros» à Paroikia (Club Nautique de Paros)

Save the date

11th November, 2016, 12:00: Presentation of the "Environmental Observatory of Paros" at Paroikia's High School

11th - 12th, November, 2016: theater workshop (Naoussa)

12th November, 2016, 18:30: Thematic Conference on «The Importance of Theater in our lives» form Petros Sevastikoglou at Archilochos (Paroikia)

Easter 2017: The «Citizen Forum» will take place in Paroikia and a Thematic Conference on Education

8th August 2017: annual ceremony of «Friends of Paros» in Parikia (Paros Nautical Club)

Σημαντικές ημερομηνίες

11 Νοεμβρίου 2016, 12:00: παρουσίαση του Παρατηρητηρίου Περιβάλλοντος Πάρου στο Λύκειο Παροικιάς

11/12 Νοεμβρίου 2016: Θεατρικό εργαστήριο (Νάουσα)

12 Νοεμβρίου 2016, 18:30: Συνέδριο με θέμα «Η σημασία του θεάτρου στη ζωή μας» από τον Πέτρο Σεβαστίκογλου στον Αρχίλοχο (Παροικιά)

Πάσχα 2017: Το «Φόρουμ Πολιτών» θα πραγματοποιηθεί στην Παροικιά, όπως και μία θεματική διάσκεψη για την Εκπαίδευση

8 Αυγούστου 2017: Ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Πάρου στην Παροικιά (Ναυτικός Όμιλος Πάρου)

Ευχαριστούμε πολύ τους χορηγούς της έκδοσης / Many thanks to our sponsors

// sponsors

Naoussa
FOUNDATION

PERANTINOS
TRAVEL & TOURISM

HOTEL
ARGONAUTA

TANTANHC
Τοπικής Ανάπτυξης
Νάουσα
Εμπόριο Ειδών Δώρων

aegean
DELI

- Αρσένης Λουκής παραγωγός αγροτικών
- Mediteraneo Restaurant, Νάουσα

- Ματζουράνα Restaurant, Νάουσα
- Σωτήρης Κουτσιαύτης
- Νίκος Σαρής, εκπαιδευτικός

- PORT CAFE PAROS, Παροικιά
- Atlantide Restaurant Brussels
- Swiss Home Hotel, Νάουσα